

NUMERO EXTRAORDINARI - DÈSSEMBRE 1929. PREU 380 PTS

**FOMENT DE
LES ARTS
DECORATIVES
AVINYÓ, 30
BARCELONA**

**ARTS
i
BELLS
OFICIS**

ARTS I BELLS OFICIS

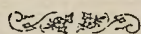
REVISTA MENSUAL IL·LUSTRADA PUBLICADA SOTA EL PATRONAT
DEL

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

DIRECTOR:

EUSEBI BUSQUETS

COL·LABORACIÓ DELS MÉS NOTABLES ESCRIPTORS D'ART DE LA NOSTRA TERRA

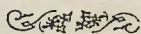

S'HA POSAT A LA VENDA EL PRIMER VOLUM D'AQUESTA
PUBLICACIÓ CORRESPONENT A 1927-1928, REL·LIGAT AMB
MAGNÍFIQUES TAPES DE TELA ANGLESA ESTAMPADA A
DUES TINTES I OR - **PREU: 25 PESSETES**

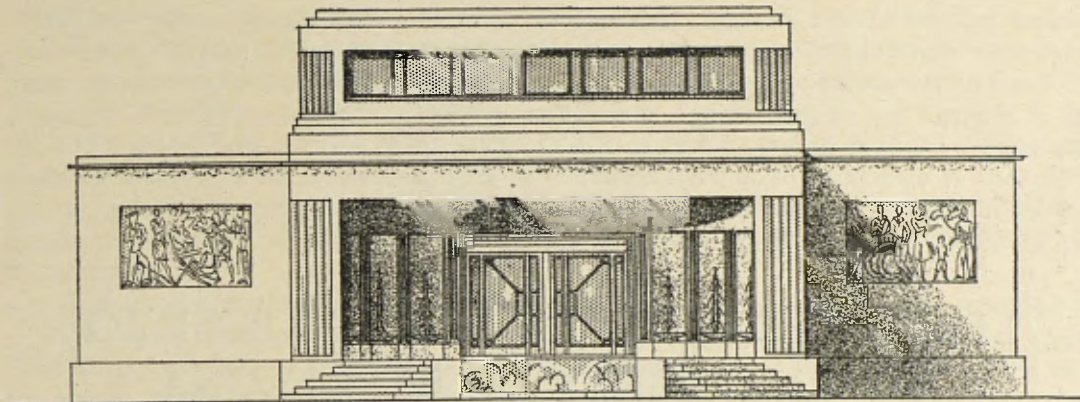
AIXI MATEIX. I A FI DE DONAR MAJORS FACILITATS ALS NOS·
TRES SUBSCRIPTORS, ENS ENCARREGUEM DEL REL·LIGAT
DE LES COL·LECCIONS QUE SE'NS TRAMETIN EN BON ESTAT
AL PREU DE **7·50 PESSETES** COMPRESSES LES TAPES

TAPES SOLTES: **5 PESSETES**

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: AVINYÓ, 30. PRAL.

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES
BARCELONA

Façana

PORTIC

L'Exposició Internacional de Barcelona no és pas un fet tan banal o de tan relativa importància que pugui ésser silenciada, que pugui ésser deixada al marge sense dedicar-li un comentari més o menys càlid i fervorós, més o menys entusiasta segons el tarannà o el punt de mira en què es situï l'observador. Nosaltres, a despit de totes les dificultats oposades al compliment de la tasca que ens havem imposat, ens ocuparem amb la deguda extensió, i amb tota fervor, d'aquesta gran manifestació col·lectiva de la puixança pairal, però també amb tota la independència de criteri que la nostra situació, lliure de tot compromís material, ens permet.

Ni caldria fer avinent ara que l'aspecte que a nosaltres ens interessa més, i al qual dedicarem d'una manera gairebé exclusiva els nostres comentaris, és l'aspecte artístic d'aquest magne certamen, i per això comencem dedicant aquest fascicle a l'obra acompanyada per aquest grup d'abnegats, artistes i artífexs, agrupats sota el significatiu nom d'*Artistes Reunits*, car és evidentment la més reeixida i completa manifestació d'art modern duta a terme dins el clos de l'Exposició.

Més endavant continuarem amb la publicació d'una sèrie d'estudis on seran glossats i comentats degudament els diversos aspectes que ofereix a la nostra consideració (sempre dins el terreny de l'Art) l'Exposició Internacional de Barcelona, car desitgem que en les nostres pàgines hi quedi registrat, com en amorós recordatori, el testimoni del gran esforç realitzat per la ciutat per a donar a conèixer al món el seu geni, la seva puixança i vitalitat.

LES ARTS DECORATIVES A L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE BARCELONA

nem a fer, per començar, un comentari global a l'aportació dels Oficis d'Art a l'Exposició Internacional de Barcelona començant, com és de raó, per l'arquitectura, per ésser, en ordre jeràrquic, la primera i més enlairada de totes les manifestacions artístiques.

A totes les grans exposicions celebrades fins a la data, ja siguin de caràcter universal o de caràcter més especialitzat, com l'actual nostra, l'arquitectura hi ha jugat un gran paper, hi ha plantat una fita: ha estat sempre la més representativa de totes les arts, traduint o plasmanent els sentiments o les idees estètiques més avançades del moment. Cal lamentar que en el nostre gran certamen no hagi estat així amb tot i viure uns moments d'intens i pregon renovellament de l'art, com mai, tal vegada, no s'havien viscut; quan l'arquitectura està en vies de canviar de soca a rel les seves seculars lleis, els seus tradicionals procediments, les seves estructures. Els nostres arquitectes han demostrat no viure'ls, aquests moments; no sentir-lo, almenys en la mesura desitjada, aquest anhel de renovellament i de superació manifestat en els nuclis més selectes d'arreu del món, car són comptades les temptatives fetes en aquest sentit, i encara aquests intencions no es fan remarcar per llur atreviment, sinó més aviat per llur poquedat i modèstia

En tots els grans certàmens hi ha necessitat de bastir una quantitat d'edificis circumstancials, de grans palaus destinats gairebé sempre a desaparèixer un cop finida l'Exposició, que serveixen a meravella per a assajar-hi les més noves teories artístiques, les quals, si són veritables si ben fonamentades, serveixen de model o, en cas contrari, de pedra de toc per a valorar la quantitat de veritat o d'error que poden contenir.

A la nostra Exposició no ha estat així: ignorem i preferim seguir ignorant-ne les causes. Cap dels palaus oficials no ha estat bastit amb ànsies renovelladores; en cap no es veu el desig d'assajar-hi les noves i apassionants teories arquitectòniques que actualment abasseguen l'atenció dels estudiosos. Si en llur construcció han estat emprats els nous mètodes constructius, ha estat d'una manera vergonyant i solament tenint en compte l'obtenció d'un avantatge econòmic, no un guany estètic. Tan sols en alguns pavellons particulars es veu la fal·lera de la novetat, encara que tota externa i informada més per l'extravagància i pel desig de singularitzar-se o d'*épater* que per l'art i la lògica.

I el mateix podrem constatar si de l'exterior passem a l'interior dels palaus i ens fixem en les instal·lacions, aparadors, barraques o *stands* (que de tot hi ha), els quals constitueixen una ben

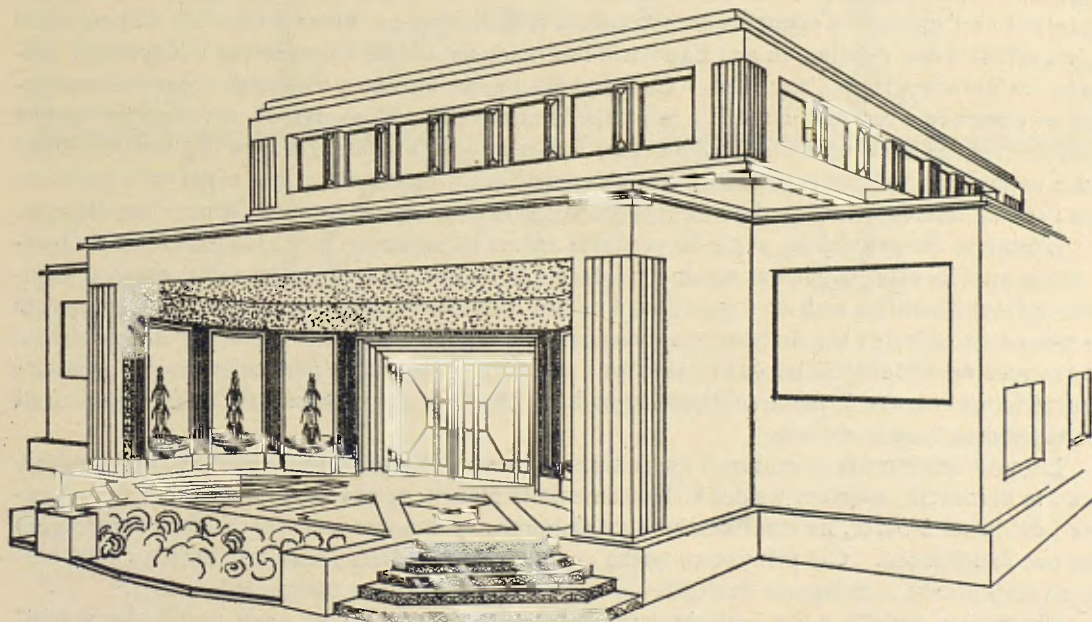
palesa mostra de la nostra congènita esquerperia, individualista i anarquitzant. Tothom ha tirat al dret amb la seva *pensada* sense tenir per a res en compte el seu veí, si no ha estat per anul·lar-lo, i per això l'interior dels palaus resulta d'un bigarrament marejador, desconcertant, sense cap ni peus, que contrasta extraordinàriament amb les instal·lacions d'altres països, sobretot amb les alemanyes, tan sòbries, tan ponderades, tan senzillament elegants (vegeu, per exemple, la instal·lació d'aquest Estat al Palau de les Indústries tèxtils), on tot i tothom és al lloc corresponent sense estridències, sense postergacions, sense que ningú tracti de fer la traveta al veí, ans al contrari, guardant-se aquell mutual respecte i consideració a què són creditors tots els concurrents a un mateix certamen, en el qual, si tots tenen els mateixos drets, també han de complir els mateixos deures.

Quin sorprenent exemple! Quina gran lliçó de cívica disciplina si sabéssim aprofitar-la!

Tal vegada hauríem hagut de començar dedicant un fervorós elogi als homes que triaren Montjuïc per a l'emplaçament de l'Exposició, car, deixant de banda l'aspecte moral de la decisió, amb tot i ésser importantíssim, i fixant-nos solament en el fet artístic, fou un gran encert que ha permès l'obtenció per a la ciutat d'uns grans i bells jardins i de les grans i belles perspectives que tots admirem i que caldria conservar i millorar un cop finida l'Exposició.

No volem donar per acabats aquests comentaris que a manera d'ullada general dediquem, abans d'entrar en detalls, a l'aspecte artístic de la nostra Exposició, sense fer particular esment de l'obra acomplerta per l'enginyer senyor Carles Boïgues amb els jocs d'aigua i llum, animadors en tots moments de les grans perspectives de l'Exposició, car per plebiscit unànim i espontani ha estat reconeguda com la cosa més original i més moderna (en el sentit estricte de la paraula) realitzada fins ara en aquest aspecte. També, dins aquesta apreciació de cosa verament reeixida, volem fer esment de l'altra obra acomplerta amb una fe i entusiasme dignes de tota lloança pels *Artistes Reunits*, cosa que justifica la preferència i la prioritat que la nostra REVISTA li atorga.

EUSEBI BUSQUETS

Perspectiva del Pavelló

L'OBRA DELS ARTISTES REUNITS

No és un gest gaire comú entre nosaltres veure una munió d'individus (i molt menys si aquests són artistes o industrials) que s'apleguin voluntàriament i es sotmetin de bon grat a la disciplina d'un pla preconcebut i d'una intel·ligència guiadora, platònicament, sense una finalitat pràctica immediata, sense la promesa d'un profit material concret. I, no obstant, aquest és el cas admirable del gest acomplert pels *Artistes Reunits*.

La desorientació i desconeixement demostrats en tot moment per certs sectors dirigents de l'Exposició per tot allò que fa referència a l'Art Decoratiu, i el fracàs de les gestions efectuades pel Foment de les Arts Decoratives en intentar obtenir les degudes facilitats per a la seva aportació col·lectiva, justificaven de sobres el retraïment més absolut. Però aleshores la més genuïna representació del nostre art quedava bandejada de l'Exposició i els nostres artistes impossibilitats de demostrar al món que ells també sentien les inquietuds de l'hora i que llur treball i llur aportació no eren pas negligibles per a la solució dels problemes que les noves concepcions estètiques plantegen.

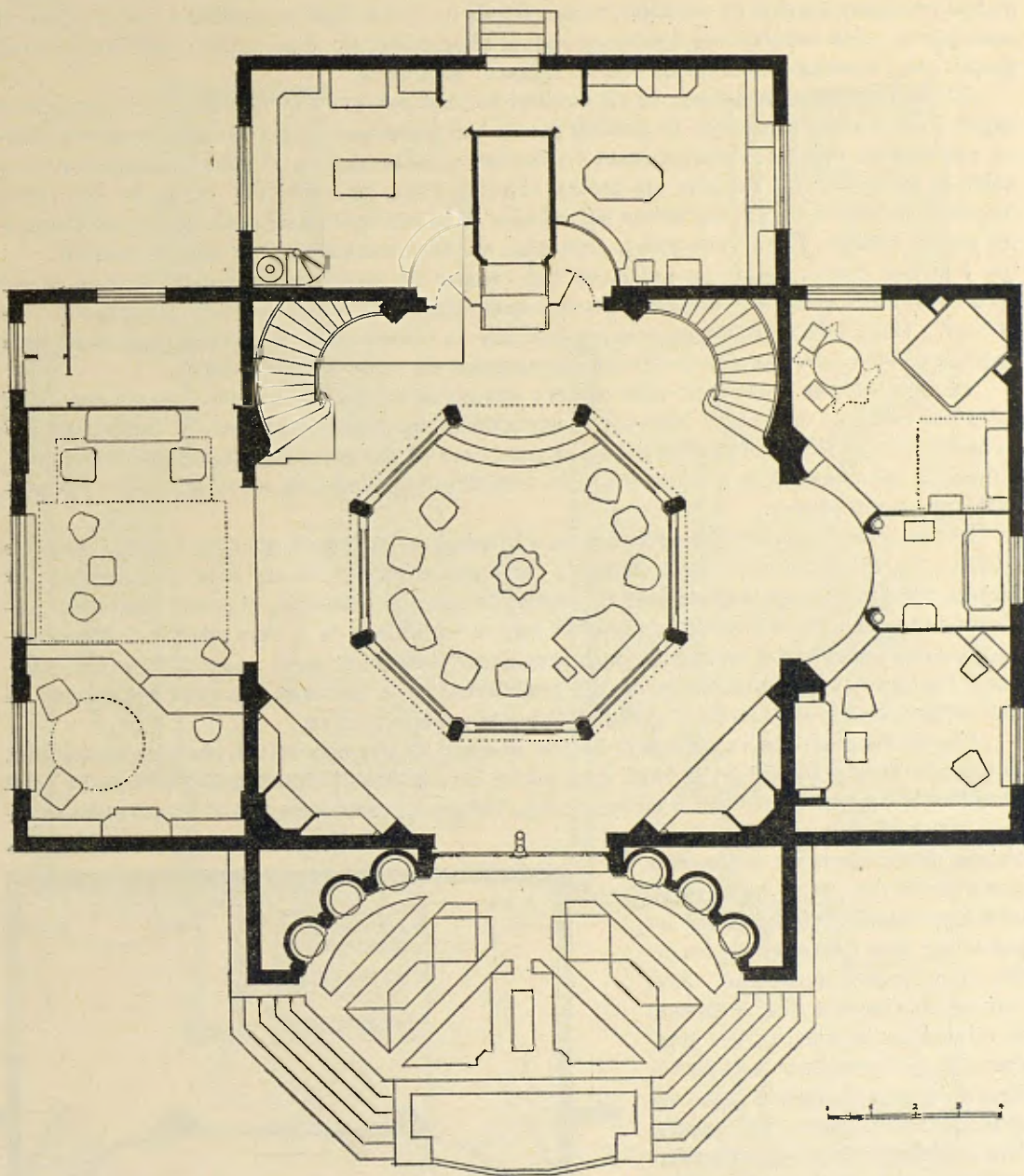
Jo crec que aquestes consideracions, tal vegada informulades, però sí profundament sentides, foren les que van promoure l'aplegament d'aquests artistes que tan bella mostra de les nostres arts contemporànies han sabut portar a l'Exposició Internacional de Barcelona com una rèplica vivent a la morbosa tendència de considerar tan solament digne d'estima i consideració l'art antic, tan solament dignes de l'atenció dels forasters les riques deixalles de les passades generacions.

L'esforç realitzat pels *Artistes Reunits* mereix, doncs, les nostres més incondicionals lloances, encara que les nostres particulars idees artístiques ens portin a formular reserves o a discrepar en algun punt del criteri informador de l'obra llur. En l'aspecte arquitectònic, per exemple, ens hauria plagut constatar-hi un major atreviment, una major compenetració amb les més noves teories estructurals i plàstiques iniciadores del camí evolutiu que l'arquitectura està fatalment destinada a seguir, les quals, emprant francament, noblement, sense mistificacions ni *camouflages* disfressadors, el ferro, el concret i el vidre, arriben a solucions verament noves, originals i característiques de la nostra època; i també, tal vegada, hauríem preferit una major austeritat en l'aplicació d'elements ornamentals a fi d'allunyar-se, tot superant-los, d'aquells moments artístics que culminaren en l'Exposició Internacional d'Arts Decoratives i Industrials modernes celebrada a Paris l'any 1925. Cal entendre bé que aquestes modestes observacions nostres no obeeixen a cap *snobisme* ni a la pruija de la novetat per la novetat, no: són senzillament filles del vehement desig que sentim que l'art nostre no quedi rerassagat, que segueixi avançant fins a impulsar, si cal, els actuals moments d'evolució que l'Art travessa i que el porten a una constant i ràpida renovació depuradora de tots els falsos oripells que durant tant temps l'han falsejat.

L'interior del pavelló és, però, un veritable encert no solament per la disposició de la planta (en la qual ha estat hàbilment resolt el problema de conservar les aparences d'un estatge particular tot combinant-les amb les necessitats d'un lloc d'exhibició artística, on tant les estances com els més petits objectes han de poder-se examinar detingudament), sinó també per la tonalitat de les diverses dependències, les quals, amb tot i presentar cada una en particular la seva peculiar i caracterfstica entonació, resulten d'una harmonia sorprenent degut al to gris metàl·lic del *hall* que les centra i uneix entre si.

L'intent de retornar la pintura i l'escultura a llur veritable ofici de servidores de l'arquitectura i la decoració, apartant-les del virtuosisme de la pintura de cavallet i del conreu de la figura i del banal *bibelot*, ha estat assajat aquí amb èxit, encara que amb concessions i transigències poc justificades. Cal plànyer-se també que en alguns indrets l'obra de l'escultor i del pintor no hagi assolit la categoria desitjada i a la qual es feia creditor tan generós intent.

Els mobles, reduïts a llur veritable proporció i servitud, lliures en bona part de les vel·leï-

Planta general

tats ornamentalistes i dels immoderats afanys de monumentalitat a què tan avesats ens tenen els nostres ebenistes (rics, però, de qualitat per l'encertada combinació de les fustes i dels metalls), podem presentar-los com un veritable model, si més no, per la lloable tendència que en general assenyalen. Són mereixedors d'especial esment el vestidor, ric dins la seva mateixa escaient simplicitat, i sobretot la biblioteca, sòbria, elegant i acollidora.

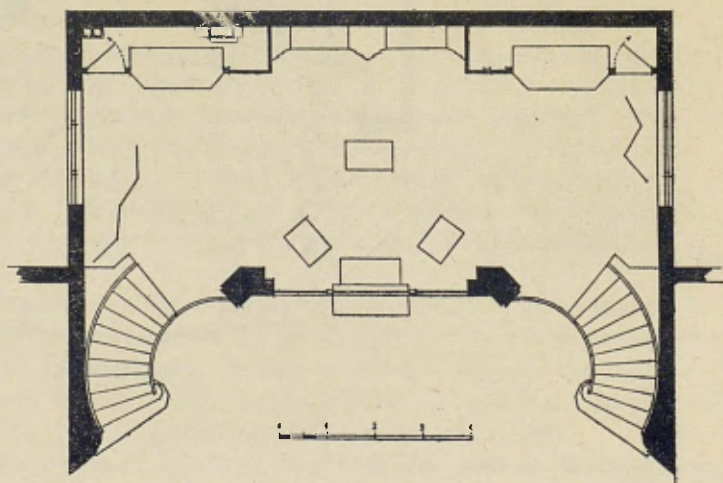
El *hall*, de planta octogonal, on els marbres es combinen amb l'or i el bronze, i el ferro amb el níquel d'una manera admirable, és presidit per un bell orgue que li dóna tot l'aire de sala de música. així com les vitrines, encertadament disposades a l'altre extrem, li donen categoria de sala noble on són guardats i exhibits els preats objectes d'art, les cobejades peces de col·lecció. Al centre, damunt d'un pedestal format pel radiador, hi ha una figura de Pau Gargallo, una d'aquestes genials síntesis a què d'uns quants anys ençà ens té acostumats aquest mestre escultor.

I ja que hem parlat de radiadors fem constar de passada que ha estat un gran encert deixar-los a la vista, ben disposats i nets, sense tractar de mistificar-los o d'amagar-los vanament. Heus ací una prova ben concloent de com la bellesa neix espontània de la naturalesa mateixa de les coses; que ama la veritat i li repugnen els oripells disfressadors.

El radiador, i en general tot altre modern aparell de calefacció, ha estat sempre una de les coses que més nosa han fet als decoradors, que tothora l'han considerat com un intrús, que mai no han sabut què fer-ne i l'han relegat als recons, quan el més natural era acceptar-lo tal com és, estudiar la seva naturalesa i, si era possible, embellir-lo de línies tot estudiant el seu més adequat i just emplaçament.

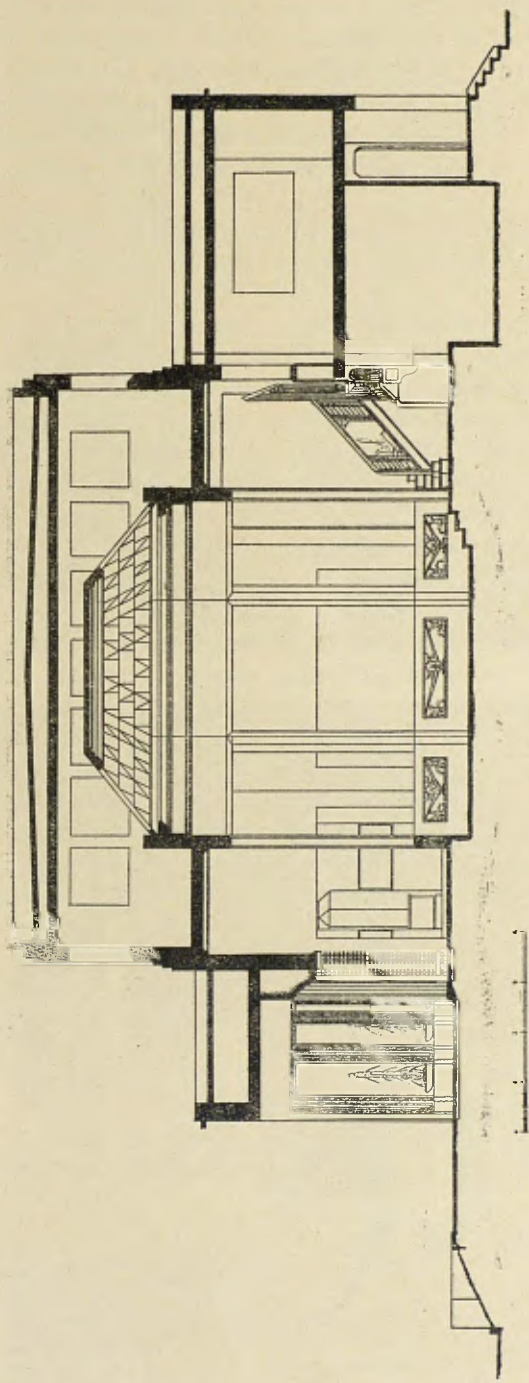
Les mateixes consideracions podríem fer a propòsit de l'enllumenament, el qual en l'obra que estudiem ha estat obtingut indirectament, per transparència o reflex, o bé directament per mitjà de llànties tubulars degudament disposades (vegeu, per exemple, el sostre daurat de l'entresol, de tan bell efecte) tot de conformitat amb la naturalesa de la llum elèctrica, d'inesgotables recursos, prescindint en absolut i amb gran encert dels tradicionals aparells (aranyes, salomons, llànties o com vulguin anomenar-se), reminiscències de les formes de quan encara per tot enllumenament sols es coneixia el gresolet d'oli o la candela de cera.

Una de les coses que en pocs anys ha anat prenent un aire més característic de modernitat, ha estat la cuina. Durant molts anys, en totes les llars (sobretot ciutadanes), la cuina ha estat considerada com una dependència menyspreable, indigna de cridar l'atenció de les persones serioses i, per tant, dels artistes, a llevat d'algun pintor enamorat de l'aspecte pintoresc de les grans cuines rurals o bé algun escriptor faceciós que les prenia per fons i escenari de les seves sainetesques creacions. Ara, però, sembla haver arribat el moment de reivindicar la cuina, car els enginyers hi dediquen bona part de llur atenció inventant aparells cada vegada més perfeccionats, i els decoradors també se'n preocupen transformant aquell lloc greixós i fumats, ple d'estres pintorescos penjats per les parets o arreglerats damunt les lleixes, en un lloc clar, net, endreçat, lliure de les sutzures del carbó, amb

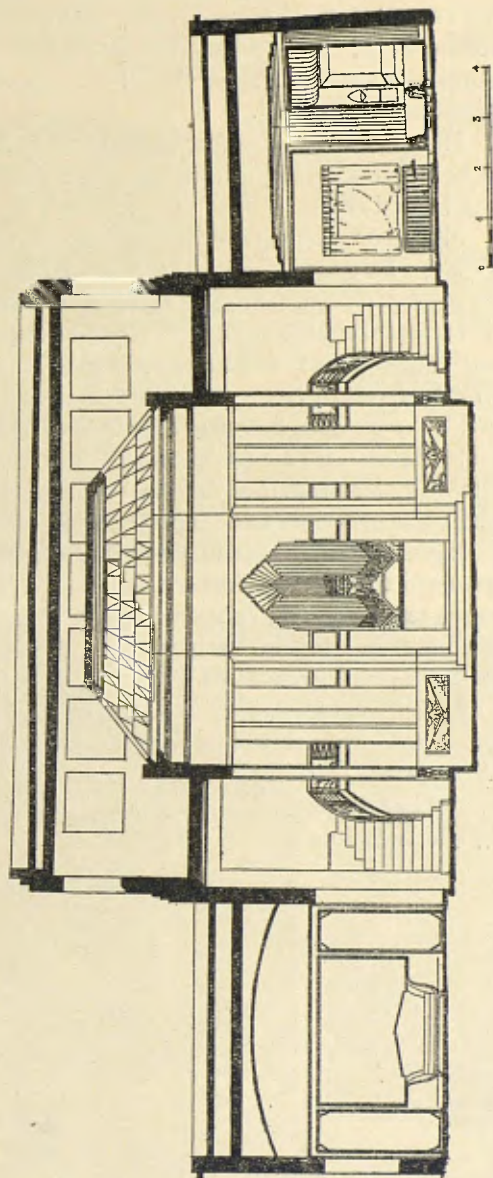

Planta de la galeria superior

Alçat (secció longitudinal)

Alçat (secció transversal)

les cuines de gas de ferro esmaltat i niquelat, els escalfadors automàtics, els forns i les salamandres, tot net i pulcre, com en un laboratori; al seu costat, com a complement, hi ha el suggestiu *office* on són preparats els plats, abans d'ésser servits a taula, per les expertes i pulcres mans de les cambres que fan gala de llur saber i gust artístic, amb l'auxili dels rentadors, dels eixugadors i escalfadors de plats, tancats com una mufla, i els escalfadors especials que en un moment subministren l'aigua bullent per a preparar el te o el cafè. Al costat de cuines i forns, com una antítesi, l'aparell productor de gel per a la conservació de les viandes i la preparació de gelats i begudes refrigerants.

Heus ací un aspecte força interessant i íntimament lligat amb el confort de la llar moderna que no ha estat pas negligit pels *Artistes Reunits*. N'ha resultat una instal·lació ben digna d'ésser vista i estudiada.

Molts són els objectes exhibits dins les vitrines, o en altres diferents indrets del pavelló, que sol·liciten l'esguard del visitant. En la impossibilitat de fer-ne una recensió tan minuciosa com fora el nostre desig, car cada autor i fins cada objecte són dignes d'un especial estudi, farem tan sols esment d'aquells exemplars més sobresortints o veritablement excepcionals. Tals són al nostre entendre els admirables vidres d'En Joan Sala, d'aquest màgic de les pastes vítriques de les quals obté efectes tan sorprenents; les joies i treballs d'argenteria d'En Mercadé i En Sunyer, ben personals cadascun dins la seva especial tònica; el gran paravent de laca negra, veritable obra mestra d'aquesta tècnica, tan nova entre nosaltres i sens dubte una de les més importants de les produïdes fins ara pels nostres lacadors; les catifes de l'Aymat, tan fines de dibuix i color com riques de qualitat; el gran cobertor de llit de pell d'ermíni, de règia presència; etc.

Havem guardat a posta per al final parlar dels esmalts, car, amb tot i ésser digna d'esment l'aportació d'En Valeri Corberó, del qual ja coneixíem alguns estimables assaigs, sobresurt de manera extraordinària l'obra del mestre Miquel Soldevila, tan admirable en les petites i miniaturades obres que tots li coneixem, i que l'havien col·locat a cap de fila dels nostres esmaltadors, com en aquest gran esmalt de 1'00 X 1'40 metres, primer sens dubte d'aquestes dimensions on ha estat emprada la tècnica de Limoges, obra veritablement astoradora pel *tour de force* que representa i per la persistent atenció posada a resoldre els innombrables problemes que sens dubte la seva realització ha presentat, donada la complexitat d'elements de caràcter tècnic emprats.

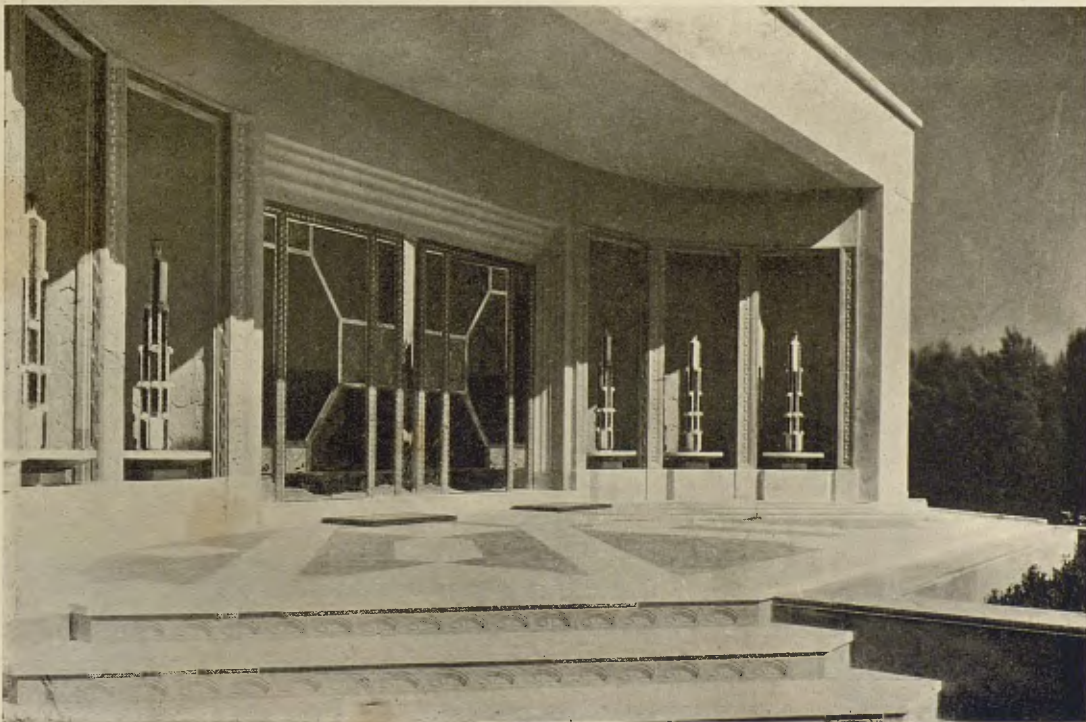
Pot ben dir-se que és una joia ben mereixedora, per a la seva exhibició, de l'admirable estoig que la guarda.

DÒRIC

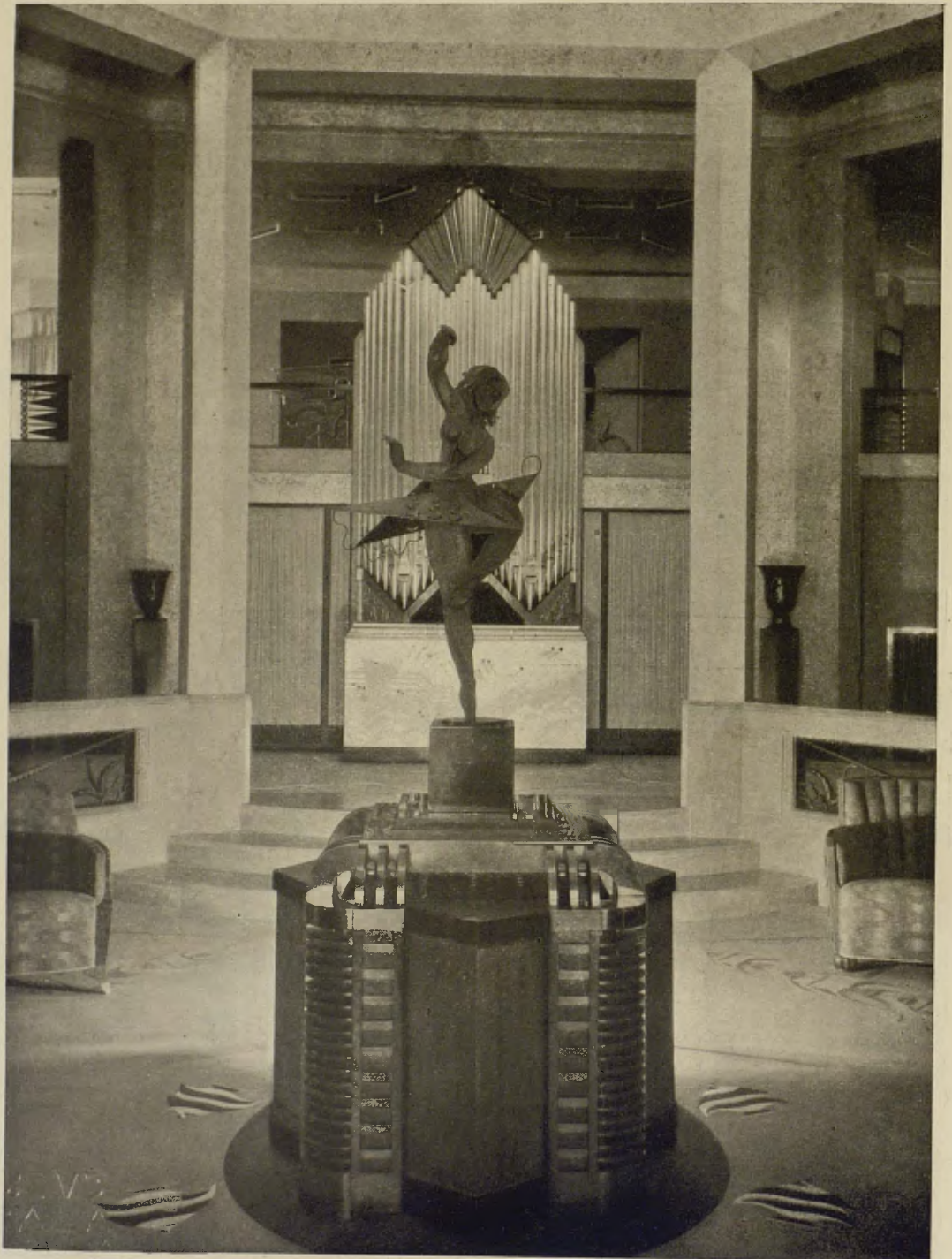

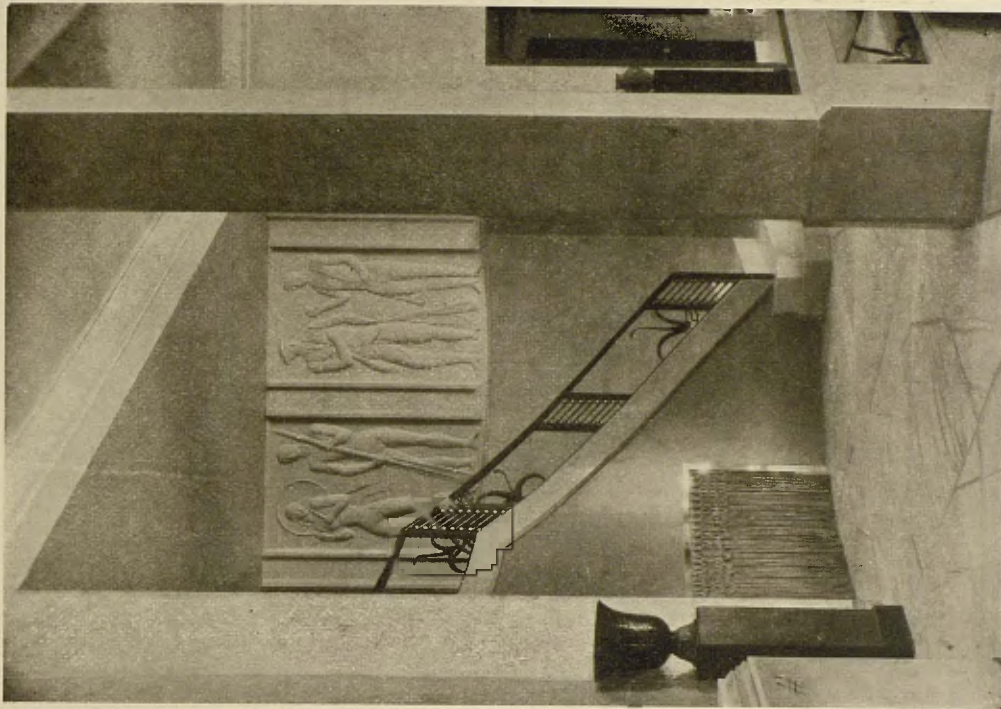
Façana (conjunt)

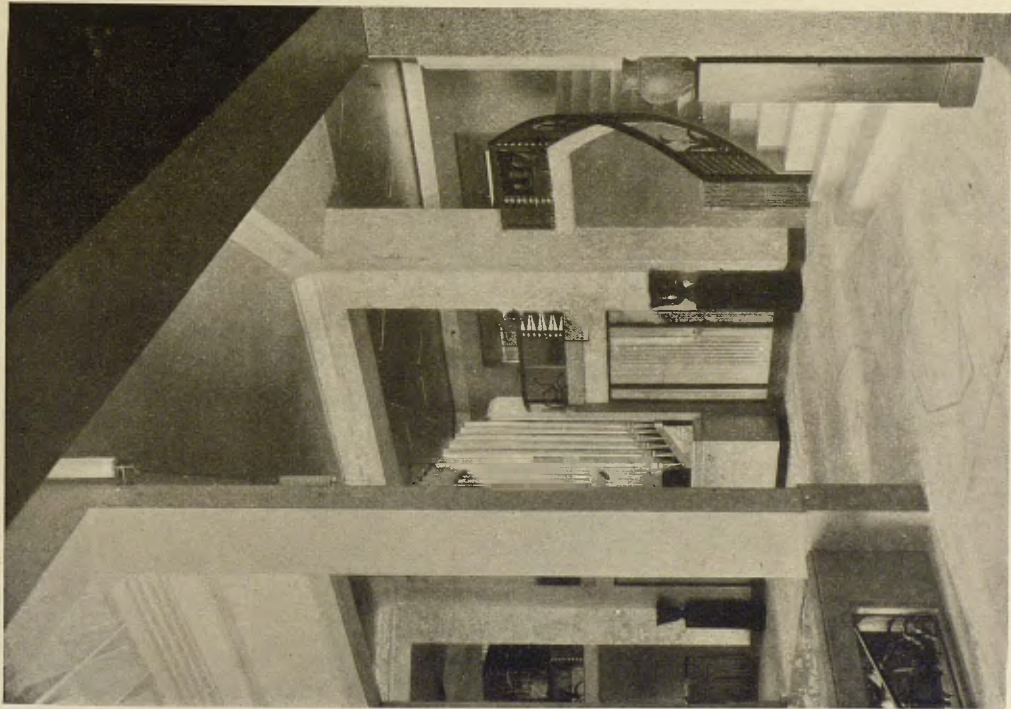
Façana (pòrtic)

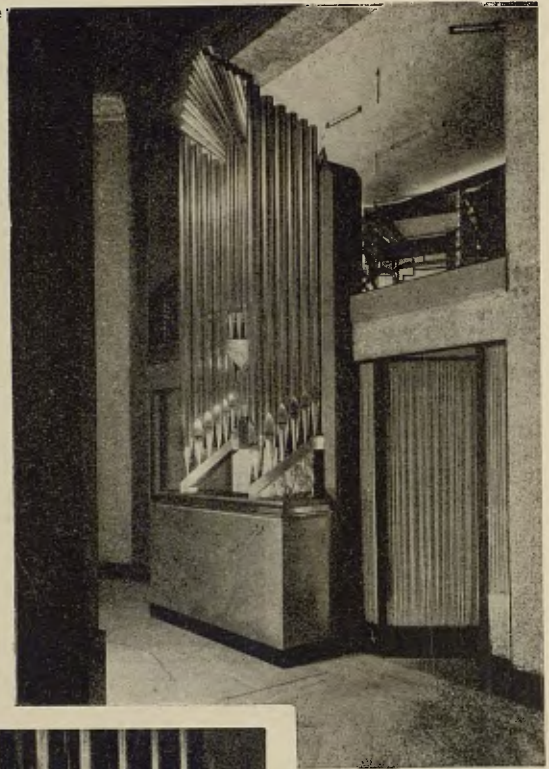
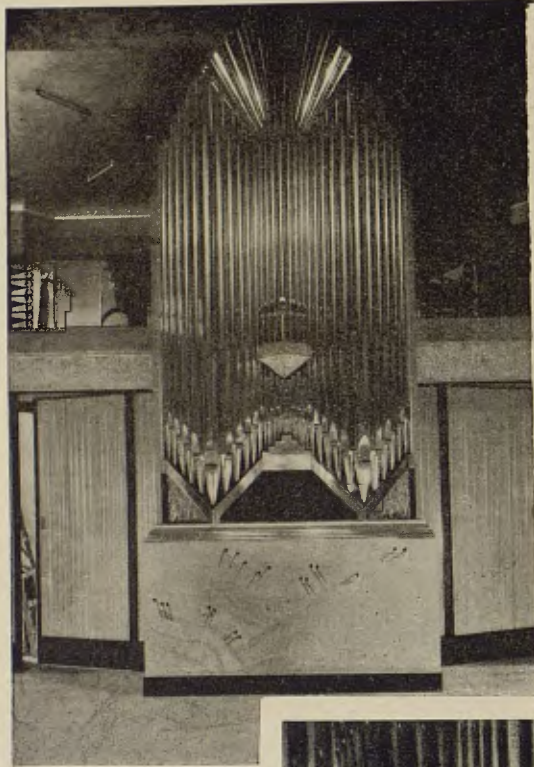
Hall

(Vistes parcials)

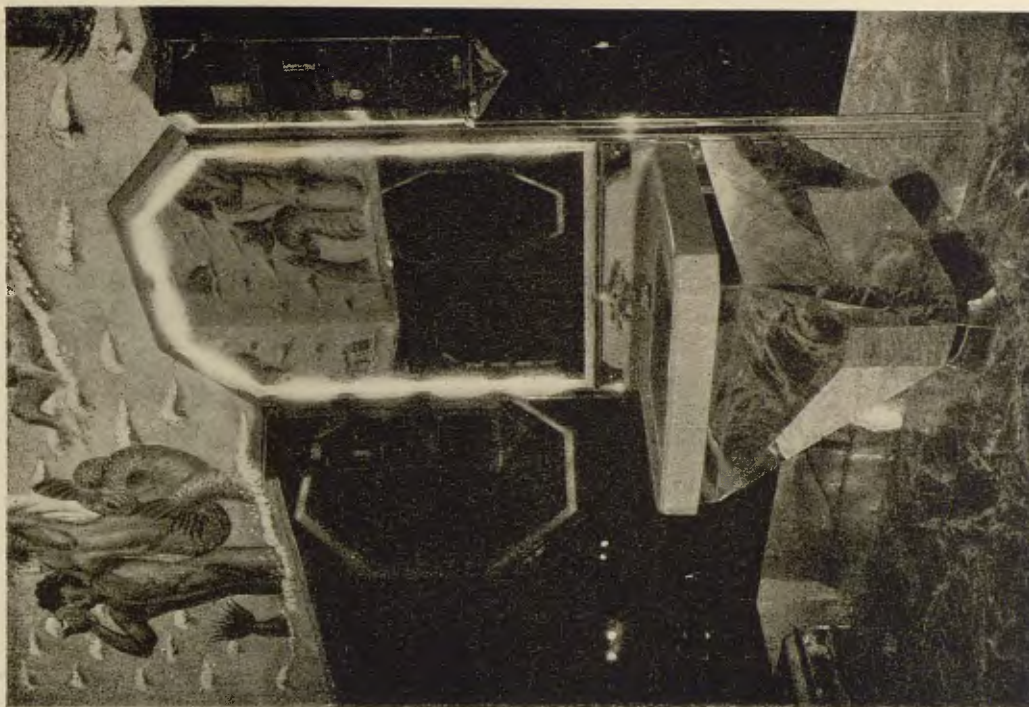
Hall

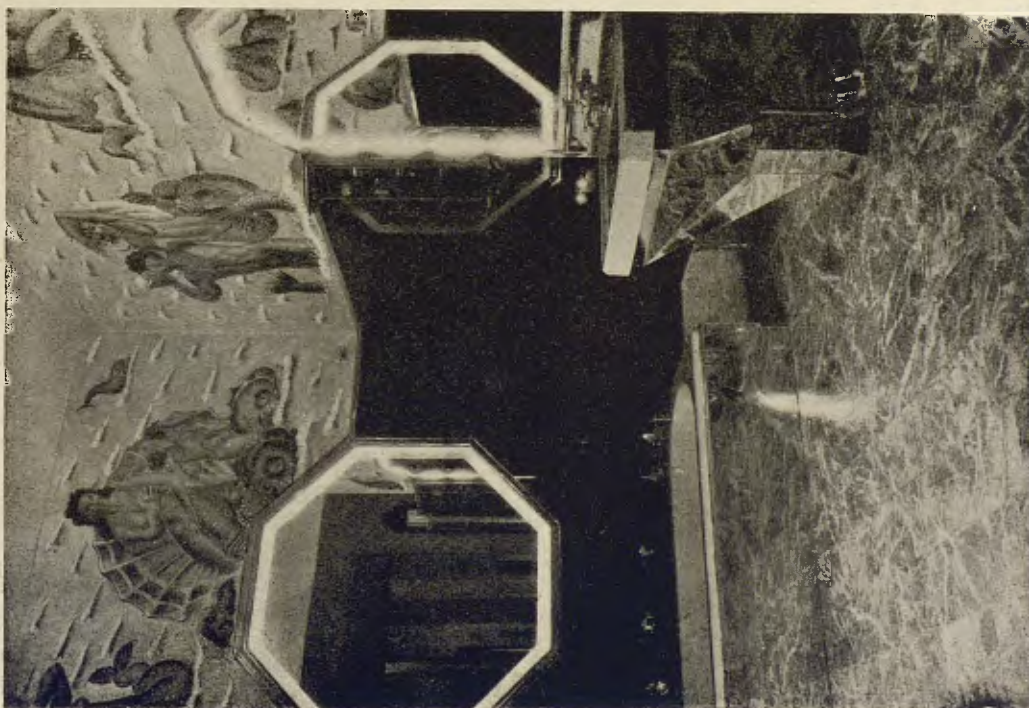
Orgue

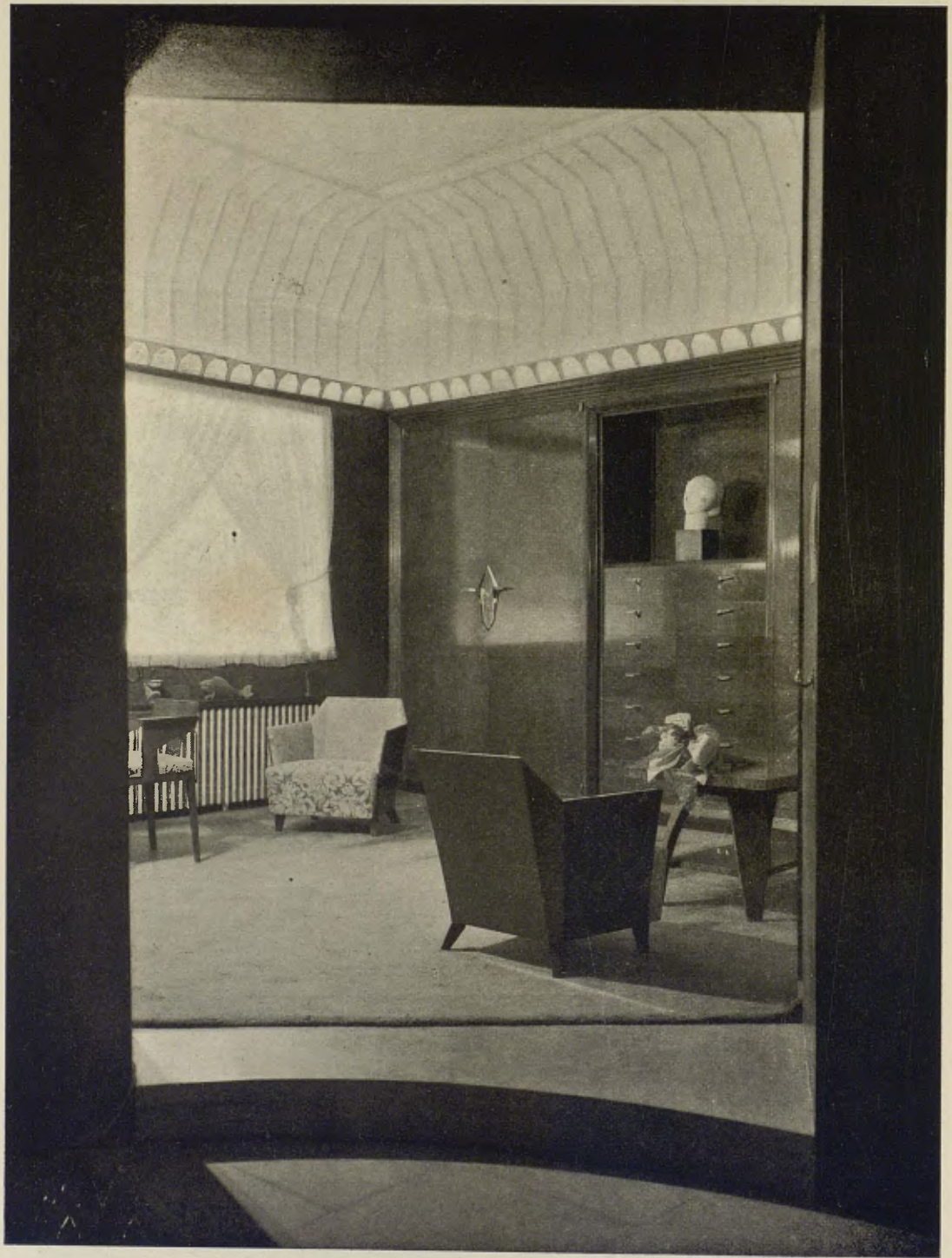
(Conjunts i detall)

(Vistes parcials)

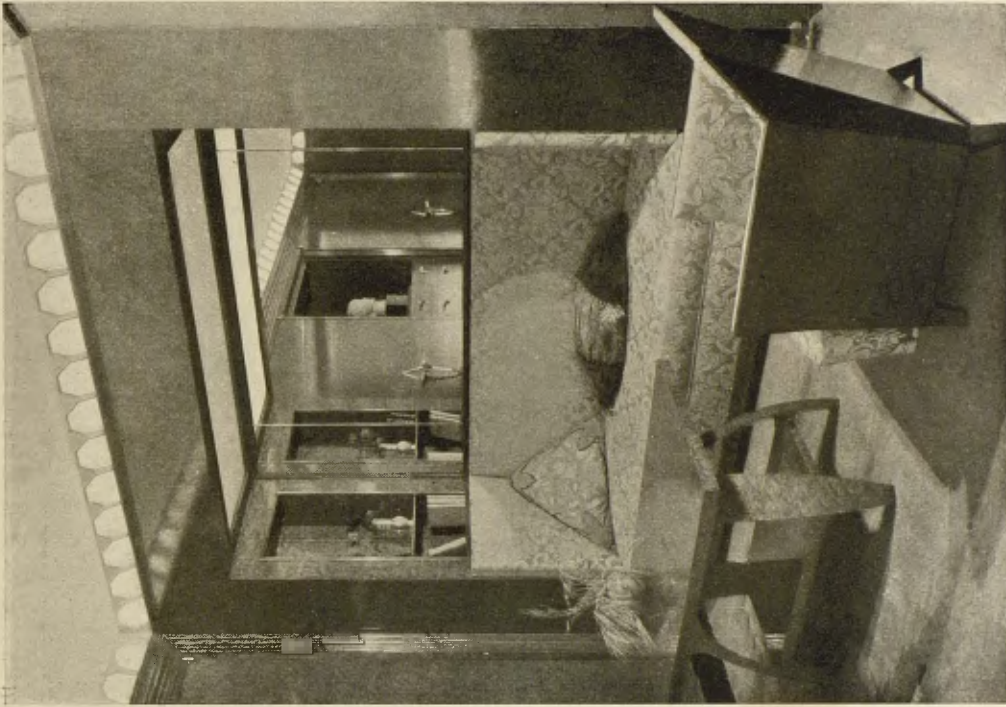

Sala de bany

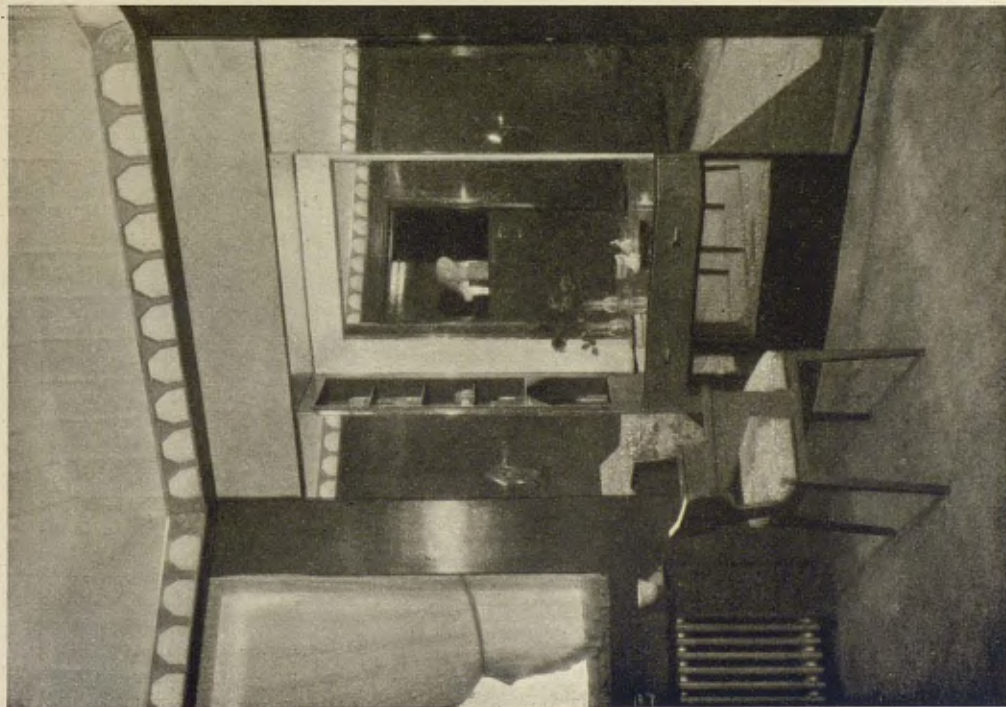

Vestidor

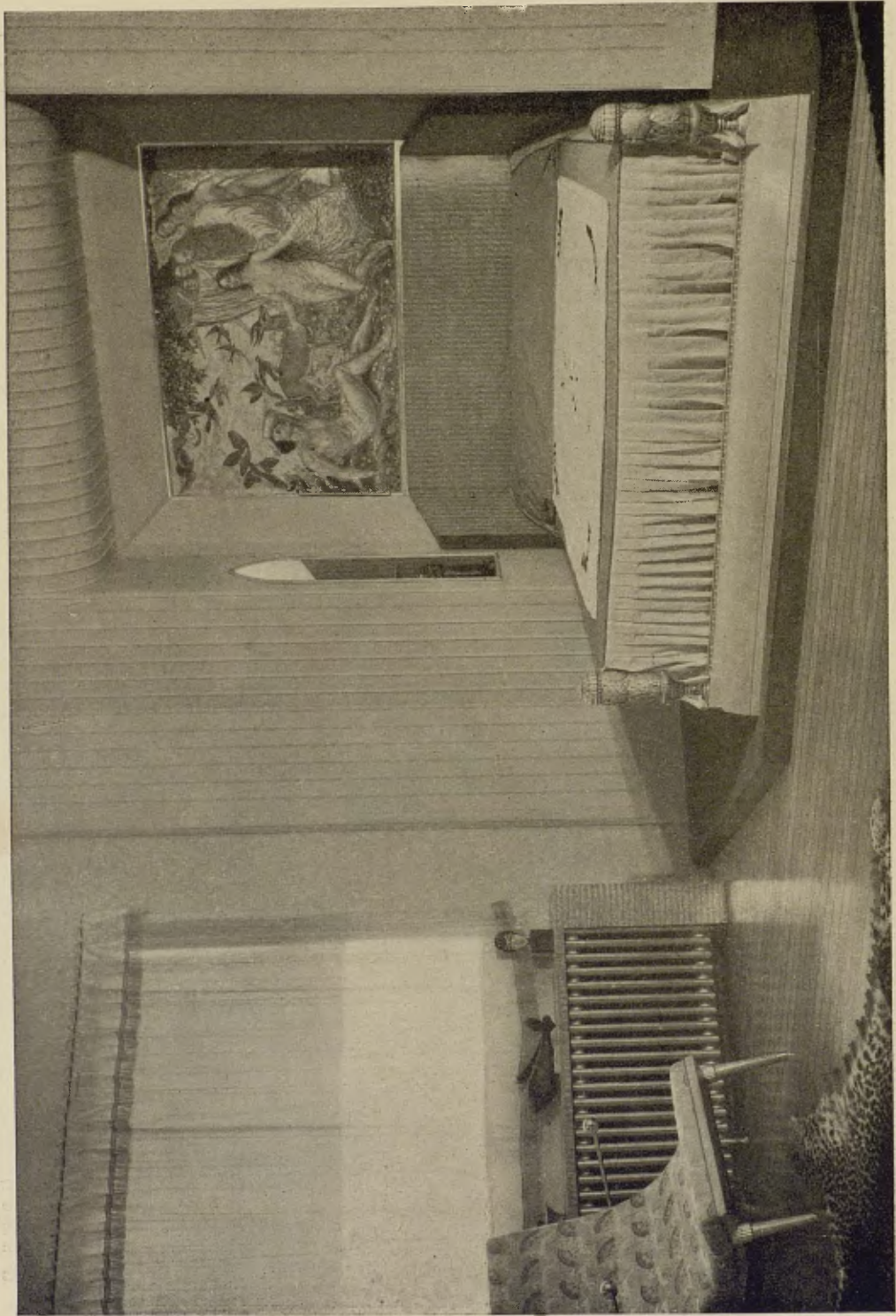

(Divan)

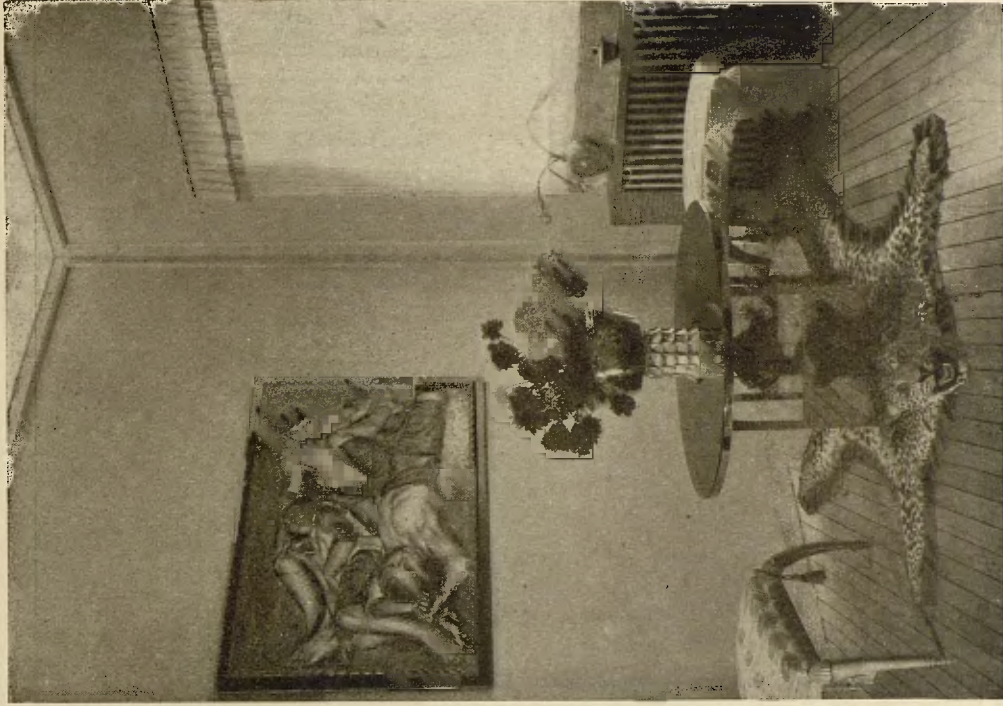

Vestidor

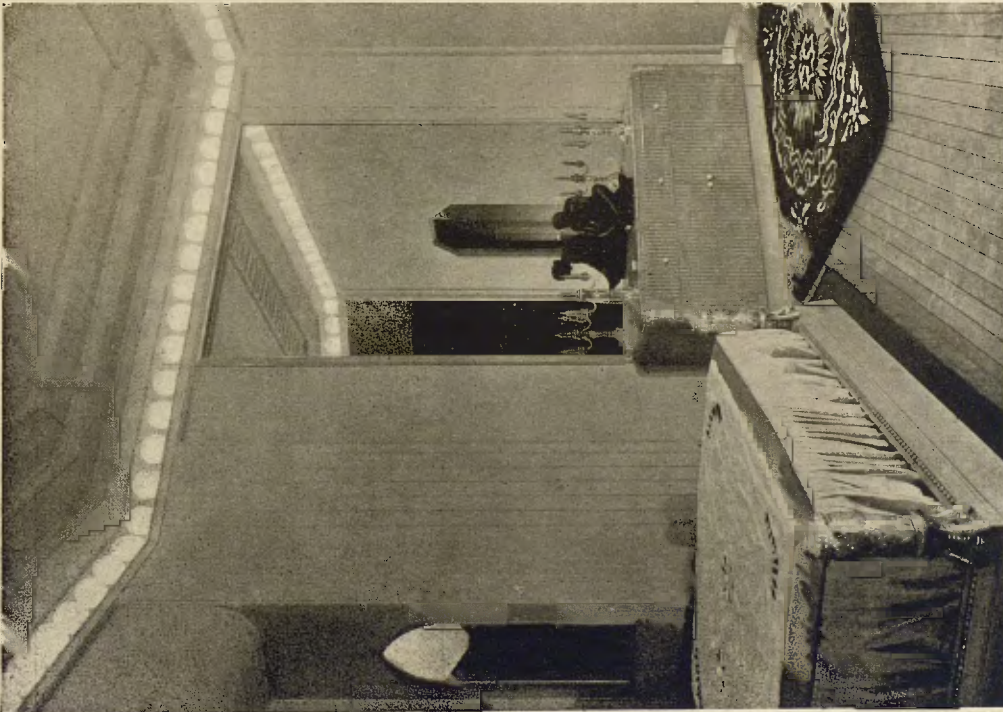
(Pentinator)

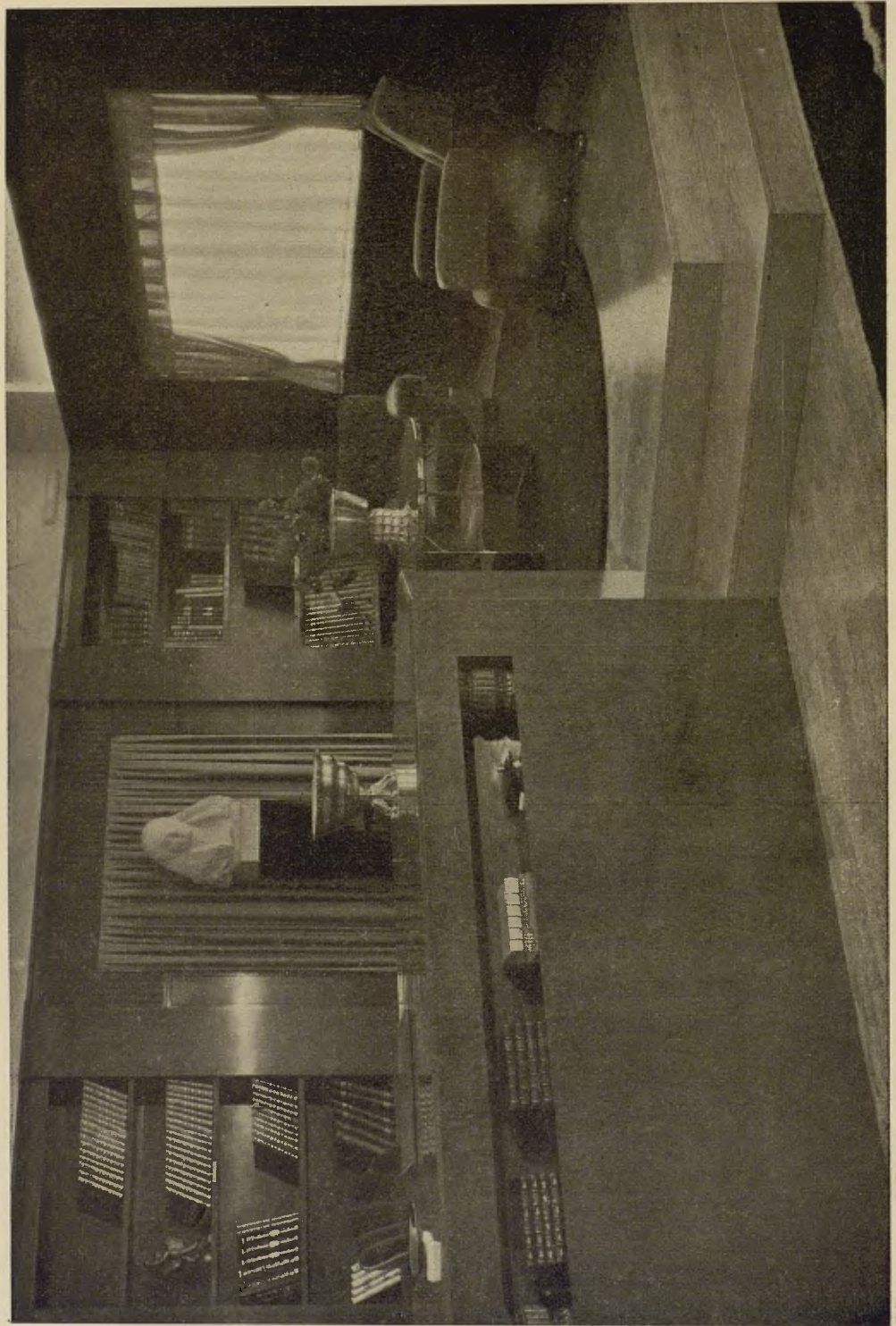
Dormitori

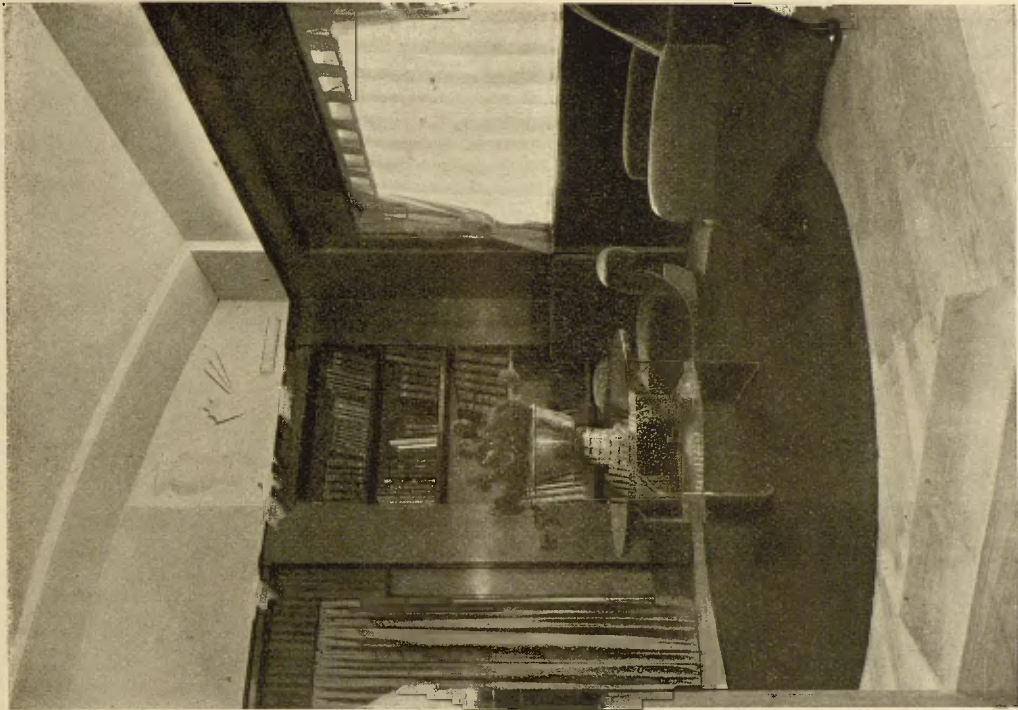
(Vistes parcials)

Dormitori

Biblioteca (Coniunt)

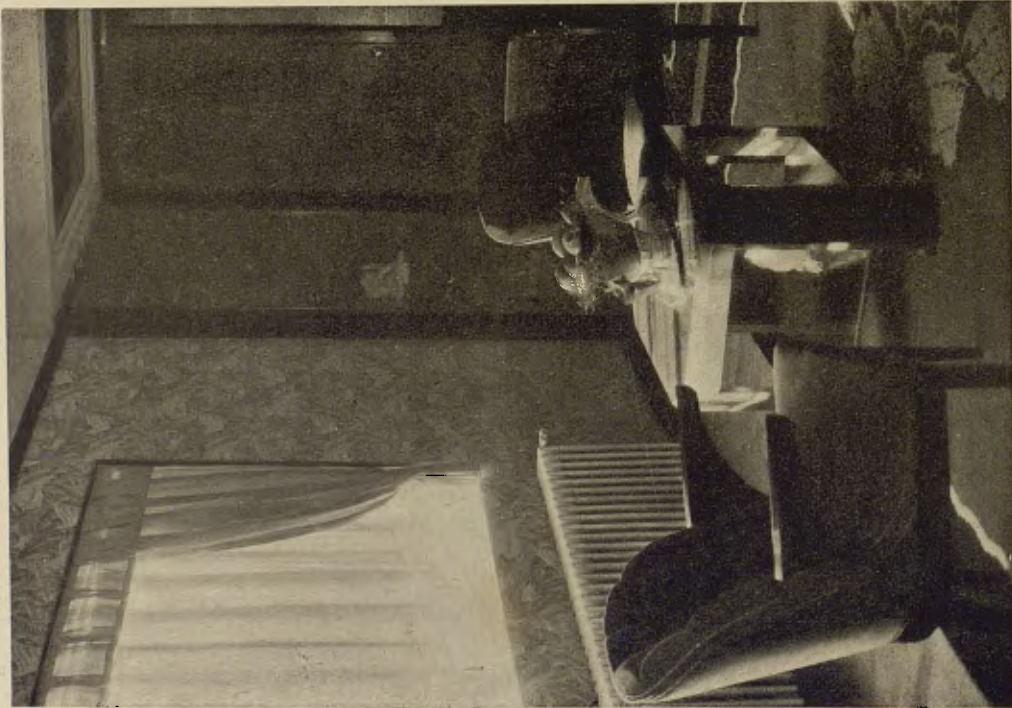
(Vistes parcials)

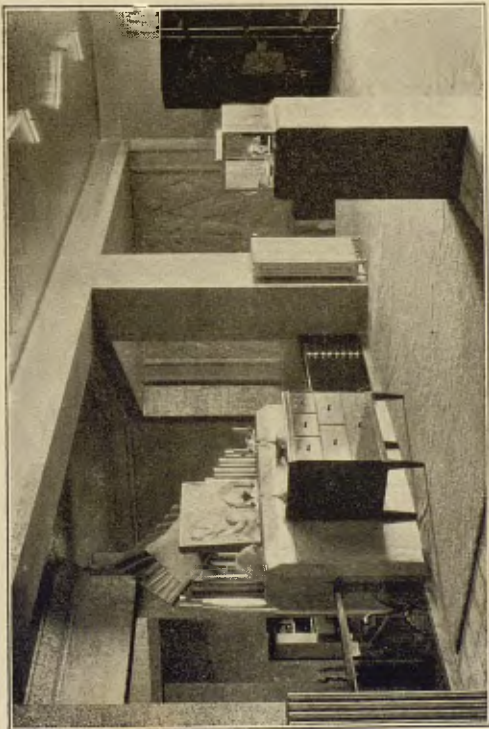
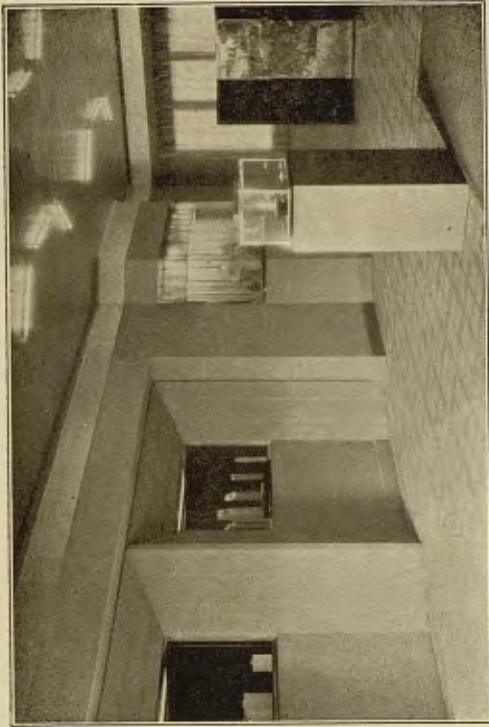
Biblioteca

(Vistes parcials)

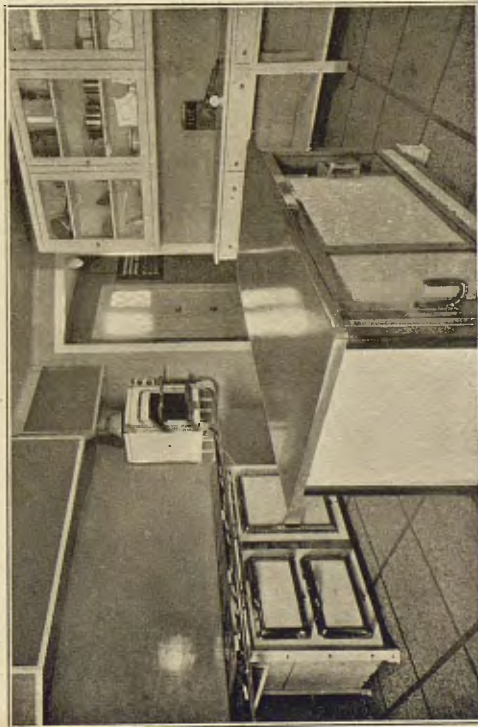
Sala

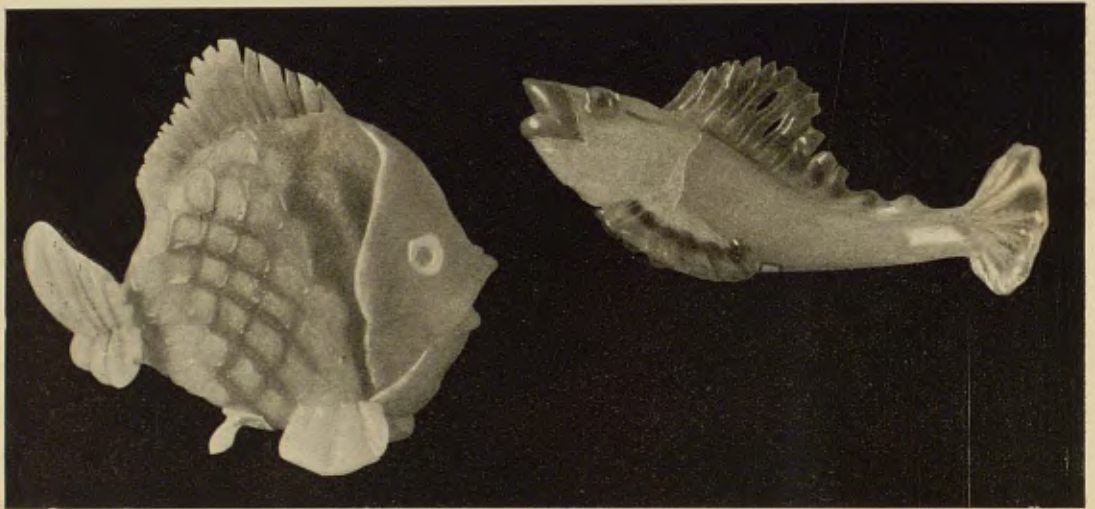
Galeria superior

Office

Cuina

Vidres de J. Sala

Joies de Ramon Sunyer

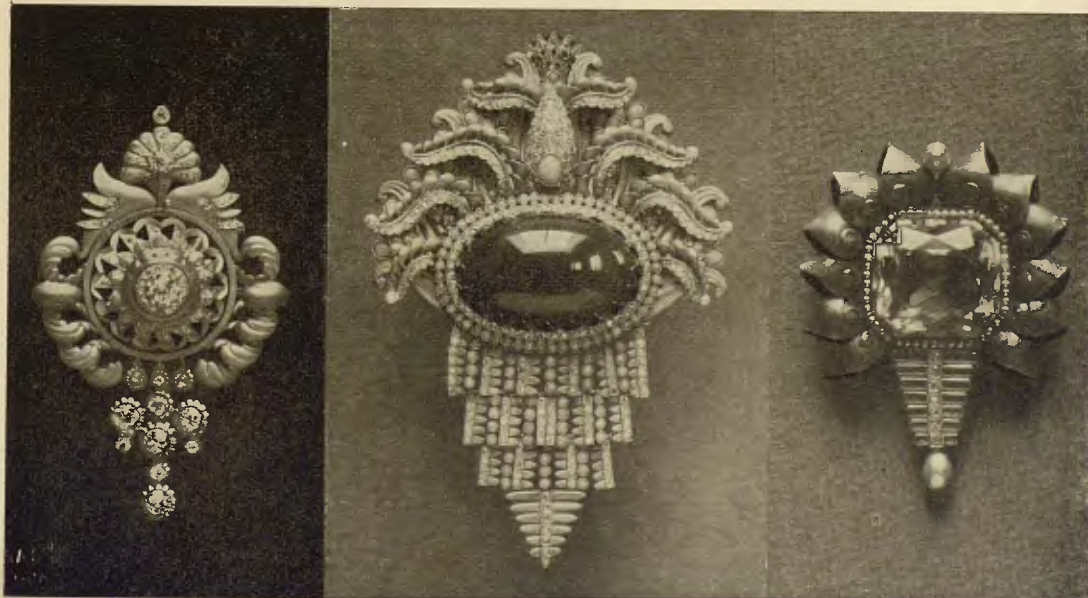

Laques d'Enriqueta Pascual Benigani

Eva. Esmalt per Miquel Soldevila

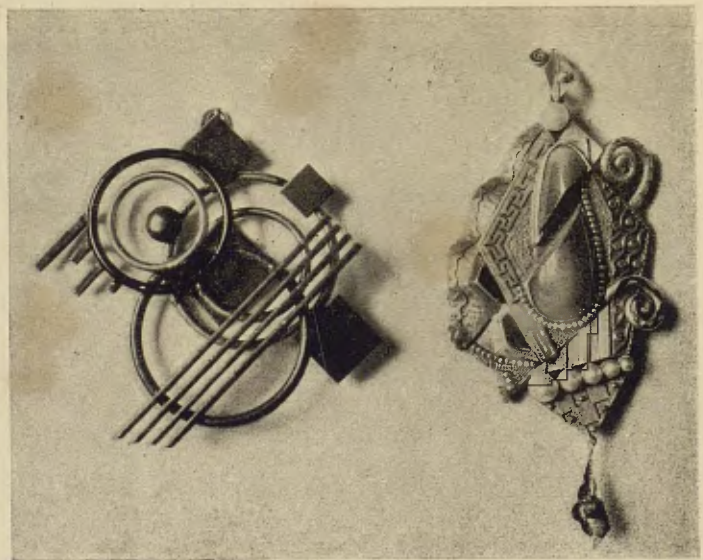
Joies de Jaume Mercadé

Vidres esmaltats de Crespo-Nogués

Esmalt per Valeri Corberó

Joies d'Emili Store

LA DECORACIÓ INTERIOR

A les acaballes del segle XVIII, l'art del decorador marca a la nostra terra el seu màxim grau de riquesa i ponderació i les nostres llars senyorívoles assoleixen una distinció i noblesa no superades encara. Els murs i els sostres són enriquits amb pintures ornamentals o figuratives, de grisalla o de tot color, i els mobles, encara que influïts bona cosa, com passava arreu d'Europa, pels estils dominants per aquell temps a Anglaterra i a França, conserven un aire nostre ben característic i ben peculiar que els fa inconfusibles: les aranyes de cristall i les cornucòpies de miralls gravats omplen els salons amb llurs reflexos, i les llumeneres de llautó polit, monumentals i solemnes, completen el conjunt de la lluminària que, dins les possibilitats de l'època, esdevé fastuosa.

Les èpoques següents marquen ja una decadència, feble en un principi, que s'inicia amb la influència dels estils creats a França a redós del Consolat i l'Imperi, però que segueix accentuant-se al llarg del segle XIX, a través de les èpoques romàntica i isabelina, fins a arribar a extrems d'un mal gust insuportable. És el temps dels papers pintats substituïts de les pintures murals, tan característiques, i de les tapisseries autèntiques; és el temps dels enteïnats de guix i dels cels rasos on són pintades pretensioses al·legories del Progrés, del Vapor, de l'Electricitat, o bé modestos celatges de nuvolets rosats i flors, oronells i papallons; és l'època dels monumentals mobles de xicranda i banús, autèntics o imitats; dels mobles d'erable i amarant *estil americà*, tot traduït del francès amb més o menys traça.

És per aquest temps, però, quan s'esdevé la felicitat iniciativa de la conjunció dels Masriera, pintors i orfebres, amb l'arquitecte Vilaseca i més tard amb en Vidal, que s'opera una saludable reacció en el gust artístic de les nostres classes adinerades. Però la tradició pairal s'havia esvaït amb la llarga deserció dels artistes, i calgué cercar els exemples lluny de la terra i adaptar-los a les nostres necessitats, cosa que no sempre s'aconsegua amb èxit.

La renaixença de les nostres arts de l'interior era, amb tot, cosa certa, i els exemples de fora eren un esperó per a alguns dels nostres millors arquitectes, entusiastes d'aquell moviment reivindicador i restaurador de les valors pairals, que, freturosos de reprendre la tradició, crearen un estil, el neogòtic (un xic arbitrari, encara que no desproveït de gràcia), mentre altres eren decantats vers les tendències neoclàssiques, i altres encara, completament desorientats, cercaven inspiració en estils tan allunyats de nosaltres com l'egipci i l'àrab i fins en l'art moscovita, el coneixement del qual havia vulgaritzat en aquell temps una casa editora francesa.

La influència d'aquests arquitectes, així com l'exemple de la casa Vidal, fou cosa decisiva, amb tot i que fins aleshores la decoració i agençament dels interiors de més categoria continuà (com ara mateix) confiada als ebenistes i tapissers, els quals, generalment poc preparats artísticament, si no ignorants del tot, es refiaven de llur instint més o menys ben orientat i sobretot de les obres que els marxants de llibres d'art els oferien i que ells ensenyaven al client com a última paraula de l'art. Els projectes de moblament eren obra dels escultors tallistes, els quals durant molts anys es documentaren en les obres de Lienard (esdevingut gairebé popular a Barcelona) o en la més moderna i menys coneguda de J. Verchere; i per donar proves de llur saber projectaven mobles de tots els estils i per a tots els usos. És l'època del trèmol, de l'armari de lluna egipci, grec o gòtic, tant se val; i esdevé un tòpic i una prova de distinció i bon gust arreglar cada estança de la llar dins un estil determinat, adaptat, com és de suposar, a les circumstàncies. El gòtic, el bizantí, el renaixement, el Lluís XV i fins el japonès i l'indi són distribuïts convenientment, i fa la seva aparició un estil híbrid batejat amb el nom d'*estil anglès*, que ningú no sap el què és ni en què consisteix. És el temps dels *salons* arreglats a manera d'estudi d'artista, curulls de les coses més heterogènies: grans divans, àmfores romanes distribuïdes pels recons,

EL CONCEPTE DEL MOBLE DINS LES MODERNES TENDÈNCIES ESTÈTIQUES

El moderníssim pintor, arquitecte i esteta francès Ozenfant diu, en la seva darrera obra «Art», que «els mobles d'art són massa sovint fòtils que fan bonic» i que l'home dels nostres temps fretura «precisió, intensitat, rapidesa...», de resultes de tot el qual «els nostres sentiments estètics han romàs modificats...», i que l'art d'avui dia «ha d'ésser més autoritari que mai i exacte, puix que sense exactitud no hi ha autoritat.»

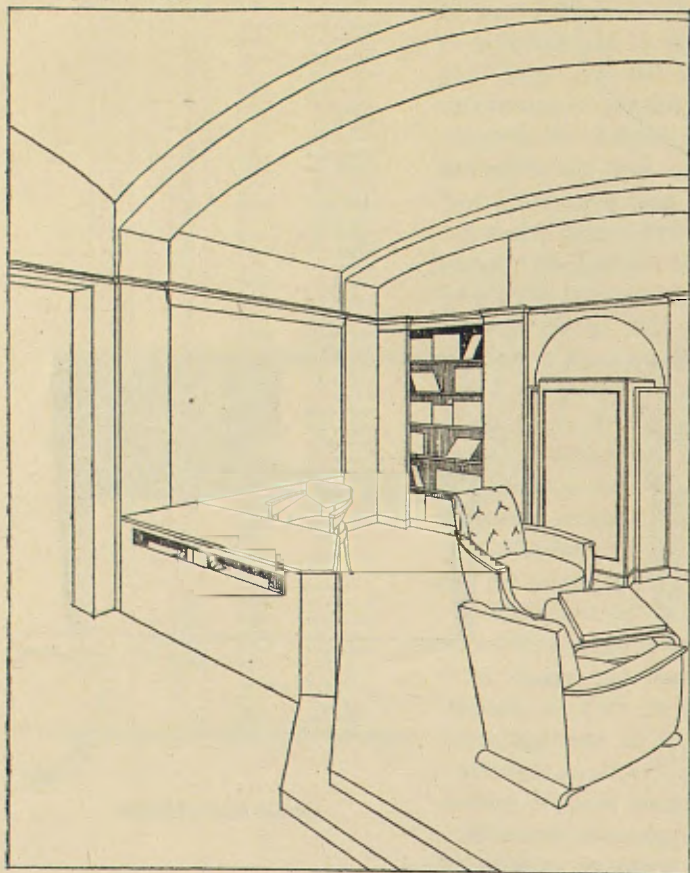
Ja fa uns quants anys que estem acostumats que els teoritzadors emprin aquest to enèrgic i també en fa uns quants que l'eminent crític parisenc Francesc Fosca remarcava que els artistes i artífexs dels nostres dies cerquen la perfecció «picant fort», oblidant, evidentment, que el què cal és «picar just». Constantment llegim i sentim dir que els artistes d'avui, i en especial els arquitectes i els decoradors, són apassionadament amarats de lògica, de puresa i d'economia; i que no conceben altre ideal sinó «la màquina».

Heu-vos ací, però, com obliden que l'aspecte extern de la màquina, la seva forma, és conseqüència de la seva funció. Tots els objectes, tots els fòtils que serveixen per a substituir o bé per a auxiliar les forces físiques de l'home són, evidentment, màquines. D'acord, doncs, amb el maquinisme, podem acceptar, per exemple, que una cadira és una màquina de seure; la seva forma, però, no pot obeir a cap altra llei més que a la del «treball» a realitzar; la seva forma,

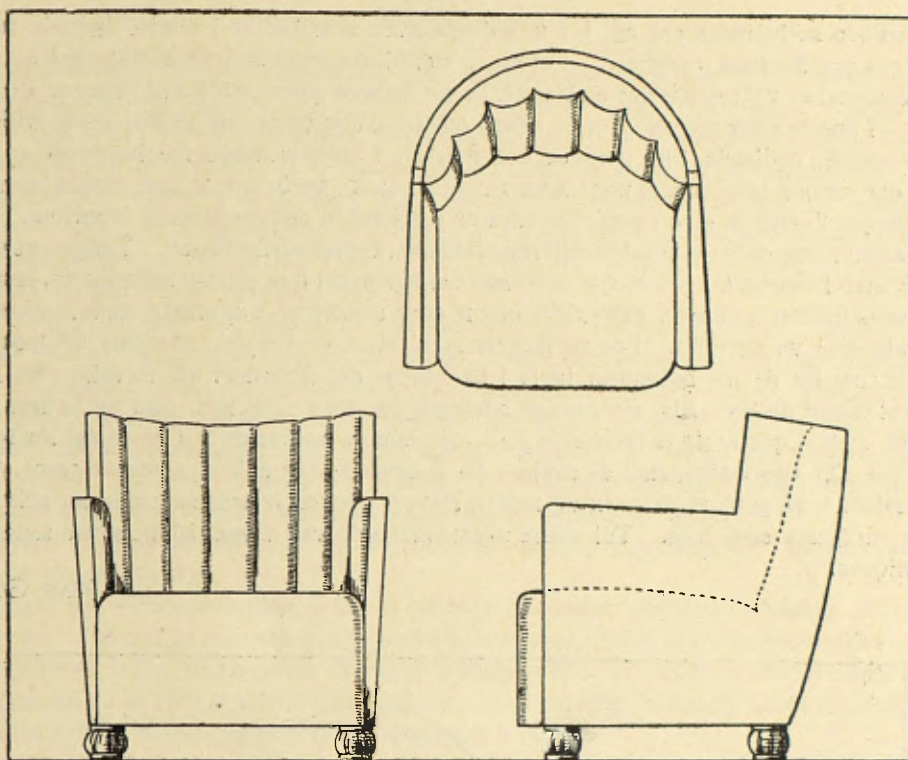
doncs, no pot obeir sinó a la seva utilitat, i no pas a la d'una altra màquina qualsevol.

Fruit d'aquest mal entès maquinisme són, no direm pas totes, però una bona part de les tendències envers els mobles de metall. Diguem-ho tot seguit: no podem creure, d'una manera absoluta, en la «metal·lització» del moble; la qual només trobem admissible o justificada en aquells casos en els quals les circumstàncies de la vida exigeixen, fins a determinat punt, qualitats especials, les quals no pot oferir el moble que podem anomenar tradicional.

La cambra d'operacions de la clínica, la sala de l'hospital, el laboratori i, àdhuc, si voleu, les oficines i els obradors, exigiran el moble metàl·lic, presentat en condicions tals que el facin invulnerable a l'acció de l'aire, del vapor d'aigua, etc., els quals provoquen l'oxidació. La higiene exigeix que hom primifili de tal manera, en alguns

Biblioteca (conjunt)

Butaca

d'aquells llocs, que els mobles-màquines no metàl·lics sofririen tal desgast, que llur durada seria breu i, per consegüent, llur rendiment escàs. Tanmateix, llevat d'aquells lloc especials, ¿quines són les peremptòries necessitats que ens poden obligar a l'evolució envers el moble metàl·lic?

La vida pràctica d'avui dia — ens respondria algú — exigeix, ultra rapidesa (ja ho dèiem en començar), economia; i és evident que la màxima economia en la fabricació de tota mena d'objectes, de cap manera no és obtinguda com amb les fabricacions en sèrie.

No coneixem els rècords de producció en sèrie de cadires de tub metàl·lic doblegat i el de la producció del mateix moble en fusta perquè puguem judicar quina de les dues és la preferible pel què fa a la rapidesa; no obstant, ens sembla que, pel què respecta a l'economia, el cost d'una cadira de metall, ara com ara, és superior al d'una de fusta.

Dividiu, però — ens diran encara —, el cost d'un moble de metall pels anys de vida que hom li calcula, i compareu el resultat amb el que us donarà la mateixa operació en relació amb un moble de fusta.

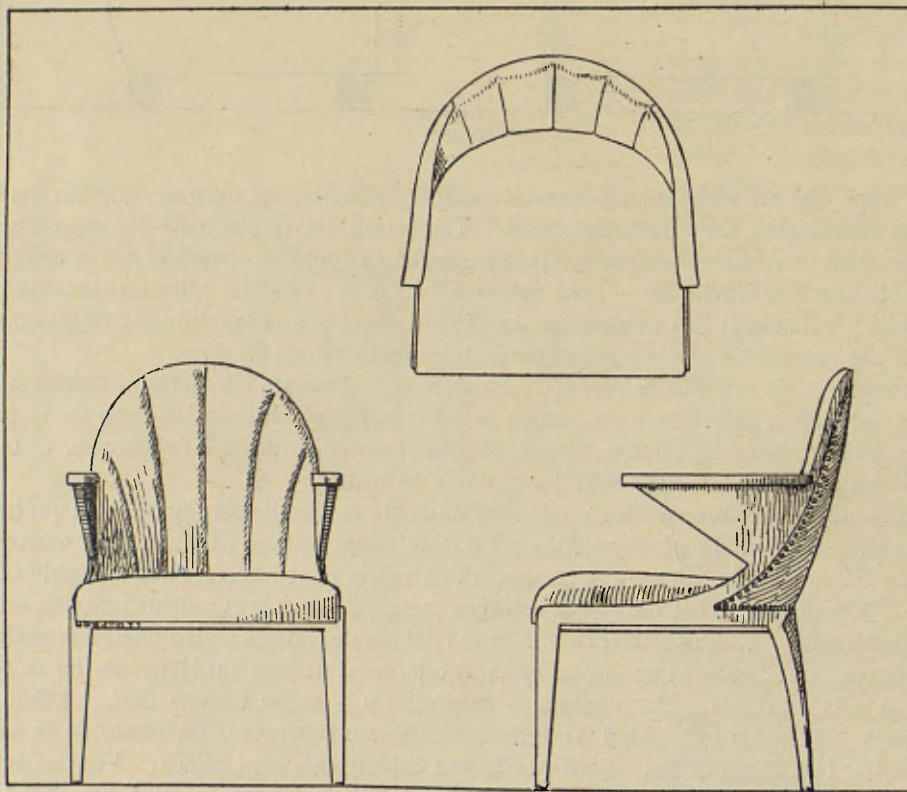
Posats en aquest pla, direm que no sabem fins a quin punt interessa que un moble «ens» duri mil anys. Altrament, no cal fer gaires esforços per a ponderar la durada dels mobles de fusta en condicions normals. Els materials, com la forma del moble, només poden obeir a la seva utilitat.

Aleshores, però, potser que encara ens plantejaran «l'irritant problema de les relacions de l'art amb la vida pràctica». Per ventura — respondrem — estan renyits l'art, i àdhuc el luxe, amb aquesta vida pràctica? Algú ha definit la bellesa o l'objecte d'art dient que és «una finalitat sense fi»; i l'objecte de luxe dient que és «un objecte rar, car i inútil». Vegeu l'aclariment que a aquests conceptes dona l'il·lustre director de l'«Escola Bossuet», de París, Sr. Dibildos: «L'objecte que admirem pot ésser car sense costar gaires diners, puix que és bonic i de bon gust;

i per gaudir-lo activament ens cal fer una despesa de sensibilitat i d'intel·ligència molt més preciosa que una despesa material». Pot ésser «inútil al primer cop de vista; però cal suposar que heu compost el vostre interior amb gust, de tal manera que n'heu fet *el decorat de la vostra vida*. I podeu estar segurs que, en aquell quadro d'elegància, els gestos de la vida quotidiana prenen una cadència, i les paraules una música, i els sentiments una harmonia.» I acaba afirmant que l'home «es deu a si mateix un xic de luxe; no, però, aquell que només prova l'opulència dels que l'empren, sinó aquell que posa de manifest la cultura de llurs esperits».

Ens sembla, doncs, que el nostre criteri no està pas renyit amb l'estètica. Tampoc no ens sembla renyit amb l'economia. Ara, que la bellesa del moble cal que estigui supeditada, com ja hem dit, a la seva utilitat i, encara, cal exigir que la seva concepció s'agermani amb l'ambient de la cambra a la qual va destinat. I de tal manera no n'estan, de renyits, que hom pot trobar solucions, tals com les de les butaques, taula i banquetes del dormitori del Pavelló dels Artistes Reunits, el criteri de les quals, d'un sentit moderníssim, ve a coincidir, tant en bellesa com en simplicitat, amb el que regia la producció dels més bonics mobles de la Grècia del Partenon. I tant cal que s'hi agermanin, amb el conjunt de la cambra, que àdhuc en mants casos, tals com el del vestidor i, en part, el despatx del referit Pavelló, poden formar amb ella no sols un total harmònic, sinó una sola cosa. Tot sense superfluïtats de cap mena, àdhuc sense superfluïtats maquinístiques.

JOAN GOLS

Cadira de braços

DIVAGACIONS

La sobrietat dels interiors moderns repugna les coses que no hi són estrictament necessàries. Aquesta sobrietat, però, no vol pas dir pobresa, sinó ponderació i mesura. Cal, doncs, saber ben bé el què hi ha d'haver a cada estança i disposar cada cosa al seu precís i degut lloc.

Amem la bellesa estricta de les estructures i defugim l'afany del *pintoresc* i del *bonic*.

Procura que l'ingrés a la llar sigui franc, net, senzill, cordialment acollidor. No vulguis que l'ànim de l'hoste es senti encongit o afeixugat per una ostentació desmesurada o pretensiosa.

La mateixa precaució prendràs en totes les restants estances, les quals procuraràs que conservin tothora llur ben definit i adequat caràcter.

No vulguis transformar vanament la llar en un museu. Es innegable que unes quantes peces selectes i triades, exemplars d'art autèntics col·locats en lloc adequat, completen i donen ambient i vida a un interior. Cal, però, anar molt amb compte amb la tria d'aquests objectes i, sobretot, saber-hi renunciar si no posseeixen les qualitats apuntades. Moltes vegades un senzill gerro de vidre o terrissa, amb unes quantes flors disposades amb gràcia, té molt més atractiu i resulta més vivent i artístic, col·locat damunt d'un moble, que tots aquests bronzes, terracuites i porcellanes (d'una valor d'art ben relativa, per cert) que estem acostumats a veure-hi.

Tingues compte amb els murs. Abans de penjar-hi una pintura dolenta o ma' entonada, prefeix deixar-lo noblement nu.

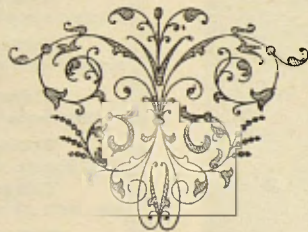
Treballa per retornar la pintura al seu primitiu i adequat ofici d'ennoblidora de les superfícies murals. Perquè és evident que la pintura, tan desorientada avui dia, retrobarà el seu veritable camí en els interiors moderns, defugint la banalitat del quadro i encarant-se amb els murs. La complexitat de la vida moderna li ofereix per a això inacabables temes, sense necessitat de recórrer a les nimfes mitològiques o als personatges històrics.

Fes el mateix amb l'escultura: retorna-la a l'interior amb tots els honors i fes-la col·laboradora de l'arquitectura, que ambdues te'n sentiran grat. L'escultura, amb els seus marbres i bronzes, donarà a les teves creacions la més alta i noble nota d'art que imaginar-te puguis.

No improvisis: estudia a fons, abans de resoldre, tots els caires dels problemes que les teves obres presentin, i no acceptis mai les solucions alienes sense abans haver-les medidades profundament i haver-ne capít la raó. Pensa que el teu cas és sempre nou i que et cal també un solució nova.

Així serviràs l'esperit del teu temps i impulsaràs l'art vers les vies sense fi de l'esdevenidor.

LOGOS

ARTISTES REUNITS DE BARCELONA

Arquitecte: Jaume Mestres

Heus aquí la relació dels Associats i Col·laboradors que amb llur aportació han fet possible la realització de l'obra ideada i creada per llur President i Director, En Santiago Marco.

- Aparells Sanitaris**
Salvador Verdaguer. Ronda Universitat, 9. Tel. 10421
- Arques per a cabals i panys**
Casa Mañach. Riera de Sant Miquel, 39. Tel. 71045
- Arquitecte**
Jaume Mestres. Mallorca, 323. 4. Tel. 78140
- Calefacció**
Construccions Gaspar. Rambla Catalunya, 94. Tel. 72485
- Catifes i Tapissos**
Tomàs Aymat. Ronda de la Universitat, 27, 4. Tel. 21162
- Ceràmica**
Antoni Serra. Angulo, 1 (Hospitalet) Tel. 30
Josep Gual de Sojo. Passeig de Gràcia, 52. Tel. 14880
Josep Llorens Artigas. (França) 22, Quai des Carrières
Charenton le Point. (Seine)
- Constructor**
Material i Obres, S. A. Corts, 440. Tel. 32625
- Cristalleria, Vaixella**
Grifé i Escoda. Fernando, 36. Tel. 13184
- Cuines**
Catalana de Gas i Electricitat, S. A. Avinguda del Portal
de l'Angel, 22. Tel. 13161
- Director Decorador**
Santiago Marco. Aragó, 282, 4. Tel. 15772
- Dibuixant de sastreria (Figurins)**
Pau Sabaté Jaumà. Aribau, 67
- Electricista**
Josep Franchs. Corts, 682. Tel. 16621
- Escultors**
Àngel Ferran. Balmes, 163, 3.
Josep Granyer. Lladó, 5
Rafel Solanich. Angulo, 1 (Hospitalet) Tel. 30
Pau Gargallo (França) Avenue de la Maine, 107 (París)
Emili Store. Bonavista, 35
Enric Casanovas. Amilcar, 146
Salvador Martorell. Vallirana, 77
- Esmaltadors**
Miquel Soldevila. Corts, 651, 4., 1. Tel. 32793
Valeri Corberó. Aribau, 103. Tel. 71372
- Estampats**
Comercial Anònima Vilà. Trafalgar, 6. Tel. 14721
(Projectista) Enric Ricart. Rambla Principal, 86. (Vila-
nova i Geltrú)
- Estuador**
Casa Petit. Rocafort, 108. Tel. 30966
- Florista**
Maria Ponsà. Claris, 38. Tel. 10746
- Fotògraf**
Josep Sala. Còrsega, 413. ent.
- Fusteria i ebenisteria**
Fill de D. Moncanut. París, 125. Tel. 70966
- Gas**
Catalana de Gas i Electricitat, S. A. Avinguda del Portal
de l'Angel, 22. Tel. 13161
- Guiaire**
Josep Casasús. Consell de Cent, 474. Tel. 53712
- Impresos**
Castells de Valls. Diputació, 333. Tel. 52316
- Joieria i Orfebreria**
Jaume Mercadé. Passeig de Gràcia, 46. Tel. 15704
Ramon Sunyer. Corts, 660. Tel. 11247
- Jardineria**
Nicolau M.ª Rubió (Arquitecte) Avinguda Tibidabo, 51
- Lacadors**
Enriqueta Pascual Benigani. Brusi, 13
Ramon Sarsanedas. Casanova, 6. Tel. 16993
- Marbres i Pedres**
Pere Ricart. Ausies March, 62. Tel. 51794
- Metallistes**
Biosca i Botey, S. L. Rambla Catalunya, 129. Tel. 73536
- Mobles**
Vda. de Josep Ribas. Consell de Cent, 329. Tel. 14657
Joaquim Campaña. Còrsega, 561. Tel. 51804
Antoni Badrinas. Avinguda d'Alfons XIII, 460. Tel. 73963
- Orgue**
Fàbrica de la Mare de Déu de Montserrat. Aragó, 279.
Tel. 73043
- Parquets**
Francesc Casas. Diputació, 119. Tel. 32504
- Paviments**
E. i F. Escofet i Cia. Ronda Universitat, 20. Tel. 12992
- Pelleteria**
Edmon Frouchman. Làuria, 45. Tel. 13237
- Perfumeria**
Myrurgia, S. A. Consell de Cent, 239. Tel. 31520
- Periodisme**
Joan Gols. Francolí, 59. Tel. 73614
- Piano**
Fills de Paul Izabal. Bonsuccés, 5. Tel. 14032
- Pintor decorador**
Vilaró i Valls. Corts, 604. Tel. 10283
- Pintures murals**
Josep Obiols. Via Laietana, 37
Jaume Busquets. Làuria, 49, pral., 1.ª
- Pintors**
Lluís Mercadé. Rambla de les Flors, 17
Jaume Mercadé. Passeig de Gràcia, 46. Tel. 15704
Josep de Togores. (França) 34, Abbé Grouet. París (XV)
- Repujats**
Josep Collet. Aragó, 342, pral.
Valeri Corberó. Aribau, 103. Tel. 71372
- Sastreria**
Magatzems «El Àguila». Plaça Universitat, 9. Tel. 15541
- Serralleria**
Manuel Sarrias. Bolívar, 22. Tel. 70005
- Utensilis de Cuina**
Vicents Sociats. Rambla dels Estudis, 8. Tel. 17513
- Vidres**
Lluís Rigalt. Cerdanya, 319. Tel. 54085
- Vidres decoratius**
Joan Sala. (França) Boulevard Creuelle, 30 (París)
- Vidres esmaltats**
Ricard Crespo. Monfar. Tel. 34645
Pere Brugués. Bisbe, 2 bis, 3., 2.
Josep Gual. Passeig de Gràcia, 52. Tel. 14880

Portada i clixés fotogràfics del present número han estat executats per Josep Sala.

La Pinacoteca

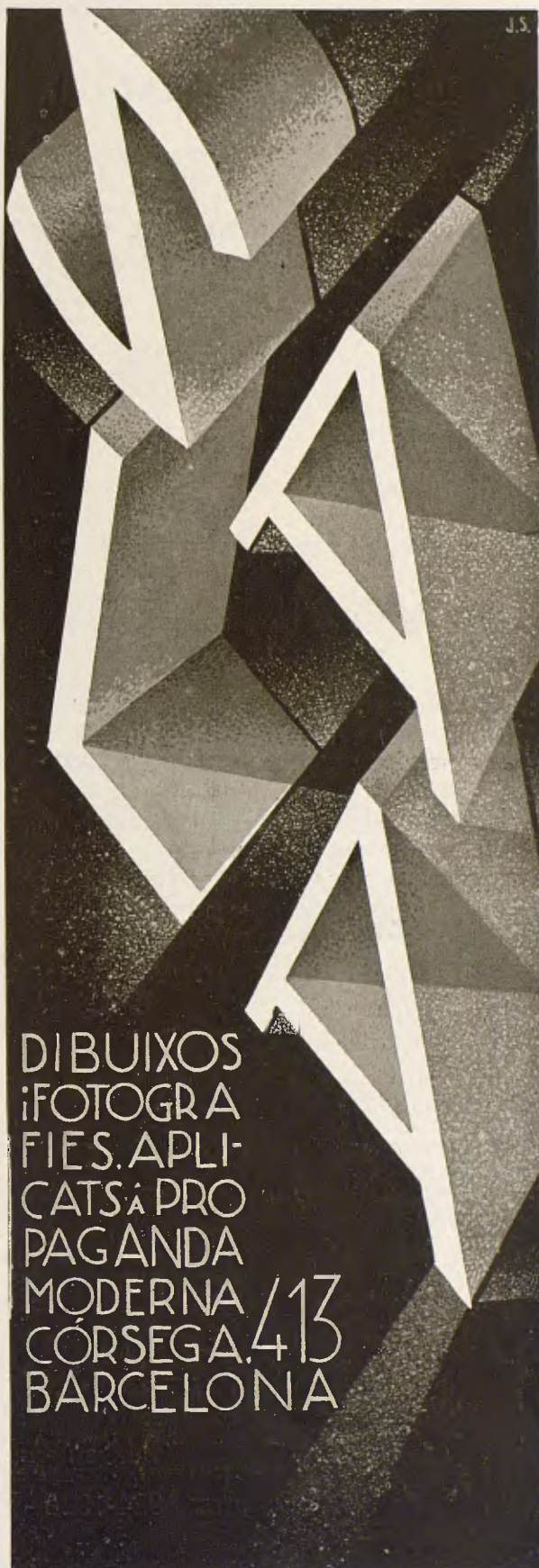
de Gaspar Esmatjes

Marc s
Gravats

Sala
d'Exposicions

Barcelona
Passeig de Gràcia, 34

J.S.
DIBUIXOS
i FOTOGRAFIES APLICATS A PROPAGANDA MODERNA
CÓRSEGA, 413
BARCELONA

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

Antiguitats

ESCLASANS VDA. TRIUS; MARIA; Pietat, 10

Ceràmica

VICENS, CASIMIR; Tallers, 72. Tel. 15644

Construcció i decoració

MOYA, J.; Aragó, 184 Tel. 73852

Constructors d'obres

AGUSTÍ, JAUME; Aragó, 222, ent. Tel. 11966

SOLÉ PAMIES, JOAN; (Sans) Valladolid, 11. Tel. 32261

TORRES, ANTONI; Diputació, 290, ent. Tel. 18097

Decoradors

BUSQUETS, EUSEBI; Aragó, 334, 3., 1.

Decoradors d'interiors

COSP, VDA DE PERE; Rosselló, 231. Tel. 73574

Dibuix i pintura (Efectes de)

GUARDIOLA, Y. Suc. Frigola i Queralt; València, 199

HORTA, CASA MIQUEL; Avinyó, 7. Tel. 14993

TEXIDOR, VDA. D'E.; Ronda S. Pere, 16. Tel. 11623

Dibuixants

BUSQUETS, EUSEBI; Aragó, 334, 3., 1.

SABATÉ JAUMÀ, PAU; Aribau, 67

Ebenistes

CAMPAÑÀ, JOAQUIM; Còrsega, 561

FRANCOLÍ, JOAN; Vallhonrat, 30. Tel. 34749

LINARES, A.; Riera Alta, 21. Tel. 15353

RIBAS, VDA DE JOSEP; C. de Cent, 329. Tel. 14657

Electricistes

FRANCH, JOSEP; Corts, 682. Tel. 16621

Escultors decoradors

HERNÁNDEZ VILA, PERE; Pl. St. Felip Neri, 4

Escultura religiosa

RIUS, CLAUDI; Rosselló, 195. Tel. 74201

Estucadors

CASA PETIT-RAMON GAUSSET; Rocafort, 108. Tel. 30966

Fotògrafs

AREÑAS, RAFAEL; Corts, 670. Tel. 11657

Fotògrafs industrials

SALA CAMPAS, JOSEP; Còrsega, 413, ent. 2.

Fotogravadors

ESTEVE FELIU, FRANCESC; Via Laietana, 15 Tel. 17069

Fusteries

MONCANUT, FILL DE D.; Paris, 125. Tel. 70966

NIUBÓ I CIA., BALTASAR; Pge. Forasté, 17. Tel. 72553

Fusteries mecàniques

BIOSCA, PERE; Sant Gervasi, 103. Tel. 74714

MANÀ, JOAN; C. de Cent, 63. Tel. 30633

Galeries d'art

SALA PARÉS (ESTABLIMENTS MARAGALL) Petritxol, 5
Tel. 14665

Galvanoplàstia

ROCA GERMANS, S. L.; Corts, 462. Tel. 34826

Guixaires adornistes

AVILA, JACINT; Passeig St Joan, 73. Tel. 75071

CASASÚS, JOSEP; C. de Cent, 474. Tel. 53712

COLL, PERE; Corts, 473. Tel. 34673

Impremtes

CASTELLS, EDUARD; Diputació, 333. Tel. 52316

TOBELLA, RAMON; Carme, 18. Tel. 19634

Joiers

SUNYER, RAMON; Granvia, 660. Tel. 11247

Lacadors

SARSANEDAS, RAMON; Amàlia, 31, pral. Tel. 16993

Làmpares

BIOSCA I BOTEY; Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

Llibreries d'art

MARTÍNEZ PÉREZ, C.; Banys Nous, 5. Tel. 20542

Metallistes

BIOSCA I BOTEY, Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

BOLIBAR, SANTIAGO; Rbla. Catalunya, 43. Tel. 19543

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

Mobles i decoració

CASAS, LLORENC; Galileu, 50-51-53. Tel. 30537

PARCERISAS I CIA.; E. Granados, 90. Tel. 72573

PRAT, JOSEP; Ferlandina, 67. Tel. 18286

Motilures, marcs i miralls

GASPAR, JOAN (Casa Benítez); Consell de Cent, 323
Tel. 12064

Papers pintats

GIRONA, JOSEP; Corts, 661, Tel. 53536

GUASCH, FILL DE JOSEP; Rauric, 8. Tel. 10686

Parquets i decoració

BASTÚS, QUERALTÓ I CIA.; Sta. Elena, 6. Tel. 16843

Pintors decoradors

CASALS PEYPOCH, JOSEP; Roger de Flor, 164, taller

PASCUAL, PERE; Mallorca, 255. Tel. 70702

VILARÓ I VALLS; Corts, 604. Tel. 10283

Pintors escenògrafs

ALARMA TASTÁS, SALVADOR; Vergara, 3, 3., 1.

ESCENOGRAFIA BATLLE I AMIGÓ; Borrell, 210

Projectes de mobles i decoració

BARÓ, CARLES M.ª; (S. G.) Musitu, L

Propaganda (Articles per a)

BASA I PAGÉS; Calàbria, 66. Tel. 33368

Retauls, daurats i policromia

SABATÉ PASTOR, BONAVENTURA; Aragó, 187

Serralleria

SARRIAS, MANUEL; (S. G.) Bolívar, 22. Tel. 70005

Tapissers

LABORDA, EUGENI; Rbla. Catalunya, 45. Tel. 12395

LLOSÀ, PERFECTE; Balmes, 128. Tel. 73434

Tapissos i catifes

AYMAT, TOMÁS; Carrer d'en Villà, ST. CUGAT DEL
VALLÈS, Tel. 20

Teixits per a mobles i decoració

TRONC, ALBERT; Rbla. Catalunya, 32. Tel. 17476

Vidres plans

GARCIA SIMÓN, V.; Rbla. Catalunya, 29. Tel. 15677

J.Sala

FUMISTERIA CANAMERAS

CUINES FIXES. POR
TATILS. CENTRALS
ESPECIALS. TERMOC
SIFONS. CALIFAC
PANXES. ESCALFA
SALAMANDRES

FÁBRICA: DIPUTACIÓ, 415-423; SICÍLIA, 226-232. Telef 50723
DIPOSIT: HOSPITAL. 87-Telef 17091. BARCELONA

UNA TASSA DE XOCOLATA

AMATLLER

ÉS EL DESDEJUNI

MÉS NUTRITIU I AGRADABLE